>>> elkartu

2023

Hernaniko Udala

HERNANIKO KOMERTZIOEN IRISGARRITASUNAREN ANALISIA

AURKIBIDEA

01

SARRERA.....01

02

ARAU-EREMUA.....02

03

HELBURUAK.....05

04

METODOOLOGIA.....06

05

DIAGNOSTIKOAN APLIKATUTAKO IRISGARRITASUNAREN KONTZEPTUA.....07

06

AZTERTUTAKO ESTABLEZIMENDUAK.....09

07

EMAITZAZKO DATUAK.....13

07.1 Ingurunea 13
07.2 Sarbidea 17
07.3 Barrualdea 26
07.4 Komuna 33
07.5 Igogailua edo jasogailua 39
07.6 Terraza 41

AURKIBIDEA

08

DATUEN SISTEMATIZAZIOA: ADIERAZLEEN KALIFIKAZIOA.....44

09

EGIN BEHARREKO ESKU-HARTZEEN AZTERKETA.....62

10

DIAGNOSTIKOAREN LABJURPEN EXEKUTIBOA.....66

11

PROPOSAMEN-DEKALOGIA.....68

ERANSKINAK

I. ERANSKINA: TAULAK ETA IRUDIAK

II. ERANSKKINA: INFORMAZIOA JASOTZEKO FITXA

01.SARRERA

Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Konbentzioak bermatzen du jendearentzat irekita dauden edo erabilera publikoa duten zerbitzu eta instalazioetara iristeko eskubidea, desgaitasunen bat duten pertsonak modu independentean bizi ahal izan daitezen eta bizitzaren alderdi guztietan bete-betean parte har dezaten.

Era berean, eskubide horren esparruan, oztopoak identifikatzeko eta ezabatzeko betebeharra ezartzen da, oztopo horiek eskubidea erabat eraginkorra izatea eragotz badezakete.

Agindu horretatik abiatuta, Hernaniko Udalak, elkartuk (Gipuzkoako Desgaitasun Fisikoa duten Pertsonen Federazio Koordinatzailea), Koxkak (Hernaniko Desgaitasun Fisikoa duten Pertsonen Elkartea) eta merkataritza-establezimenduek berek "Irisgarritasun unibertsala sustatzea Hernaniko erabilera publikoko establezimenduetan" proiektua gauzatzea erabaki dute. Proiektuaren helburua udalerriko erabilera publikoko merkataritza-establezimenduen irisgarritasun-baldintzak bermatzera bideratutako neurriak bultzatzea da.

Egoeraren diagnostiko batetik abiatuta, prestakuntza- eta sustapen-ekintzak diseinatu eta gauzatuko dira, herritar guztiek erabilera publikoko establezimenduetara berdintasun-baldintzetan sartzeko eta haietaz gozatzeko duten eskubidea bermatzeko.

Nabarmentzekoa da inplikatutako eragile publikoen eta pribatuen arteko lankidetza- eta partaidetza-ikuspegia, udalerriko pertsonen ongizatea eta partaidetza komunitarioa bermatzera bideratutako ekimen baten oinarri dena, eta horrek, zalantzarik gabe, zehazten diren neurri eta jardueren eraginkortasun handiagoa ekarriko du.

Txosten honek Hernaniko erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintza teknikoei buruzko diagnostikoa jasotzen du, irisgarritasun unibertsalaren arloko arauen betetze-mailari buruzko informazioa gehituz aldi berean.

Datuak, ondorioak eta proposamenak oinarri izango dira pertsona guztien aukera-berdintasunean aurrera egiteko eta udalerri inklusiboago bat eraikitzeko aukera emango duten neurriak eta jarduerak modu partekatuan eta lankidetzan diseinatzeko.

Azkenik, aipatu behar da proiektua oro har, eta Hernaniko merkataritza-establezimenduei buruz aurkezten den hasierako diagnostikoa, aurrekari izan daitezkeela eta, ekimen aitzindari gisa, Gipuzkoako beste udalerri batzuetan errepika daitekeela.

02.
ARAU EREMUA

Nazioartean, Nazio Batuen Batzar Nagusiak (NBE) 2006ko abenduaren 13an onartutako **Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentzioak** honako hau ezartzen du 9. Artikuluan: "desgaitasuna duten pertsonak modu independentean bizi daitezen eta bizitzaren alderdi guztietan parte har dezaten, estatu alderdiek neurri egokiak hartuko dituzte desgaitasuna duten pertsonek, gainerakoen baldintza berberetan, ingurune fisikoa, garraioa, informazioa eta komunikazioak, informazioaren eta komunikazioen sistemak eta teknologiak barne, eta beste batzuk eskura ditzaten bermatzeko, jendearentzat irekita dauden edo erabilera publikokoak diren zerbitzu eta instalazioak, hiriguneetan zein landa-eremuetan", eta, era berean, neurri horien artean “sartzeko oztopoak identifikatzea eta ezabatzea” dagoela.

Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Komitearen irisgarritasunari buruzko 2. Ohar Orokorrak adierazten du objektu, azpiegitura, instalazio, ondasun, produktu eta zerbitzu berri guztiak desgaitasuna duten pertsonentzat guztiz irisgarriak izateko moduan diseinatu behar direla, diseinu unibertsalaren printzipioen arabera. Estatu alderdiak behartuta daude, halaber, desgaitasuna duten pertsonek ingurune fisikorako, garraiorako, informaziorako eta komunikaziorako irispidea izango dutela bermatzera, bai eta lehendik dauden jendearentzako zerbitzu irekiak ere. Hala ere, betebehar hori arian-arian bete behar denez, estatu alderdiek epeak finkatu eta baliabide egokiak esleitu behar dituzte dauden oztopoak ezabatzeko.

Estatu mailan, **1/2013 Legegintzako Errege Dekretuak, azaroaren 29koak, desgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren Testu Bategina onartzen duenak,** honako hau dio 22.1 artikuluan: "desgaitasuna duten pertsonek eskubidea dute modu independentean bizitzeko eta bizitzaren alderdi guztietan parte hartzeko. Horretarako, botere publikoek beharrezko neurriak hartuko dituzte irisgarritasun unibertsala ziurtatzeko, gainerako pertsonen baldintza berberetan, ingurune, prozesu, ondasun, produktu eta zerbitzuetan, garraioan, informazioan eta komunikazioetan, informazioaren eta komunikazioen sistemak eta teknologiak barne, bai eta komunikabideetan eta jendearentzat irekita dauden edo erabilera publikokoak diren beste zerbitzu eta instalazio batzuetan ere, hiriguneetan zein landa-eremuetan". Aldiz, 26. artikuluaren arabera, "eraikuntzari buruzko arau teknikoek desgaitasuna duten pertsonen irisgarritasuna ahalbidetzeko edozein motatako eraikinek bete beharko dituzten gutxieneko baldintzei buruzko aurreikuspenak jasoko dituzte".

Era berean, Hirugarren Xedapen Gehigarriak ezartzen du 2010eko abenduaren 4a dela eraikin berrietan irisgarritasunaren eta diskriminaziorik ezaren oinarrizko baldintzak eskatzeko data, eta 2017ko abenduaren 4a, 2010eko abenduaren 4a baino lehendik daudenetarako.

Nabarmentzekoa da, halaber, 505/2007 Errege Dekretua, apirilaren 20koa, desgaitasuna duten pertsonak espazio publiko urbanizatuetara eta eraikinetara sartzeko eta horiek erabiltzeko irisgarritasunaren eta diskriminaziorik ezaren oinarrizko baldintzak onartzen dituena. Dekretu horren helburua da "pertsona guztiei bermatzea eraikinen erabilera ez-diskriminatzailea, independentea eta segurua, aukera-berdintasuna eta irisgarritasun unibertsala eraginkorra izan dadin" (1. artikulua).

Eraikingintzaren Kode Teknikoa onartzen duen martxoaren 17ko 314/2006 Errege Dekretuaren bidez, eraikinek, haien instalazioek barne, segurtasunari eta bizigarritasunari buruzko oinarrizko baldintzak betetzeko bete behar dituzten oinarrizko kalitate-eskakizunak arautzen dira. EKTk oinarrizko eskakizun horiek ezartzen ditu "egiturazko segurtasuna", "suteetarako segurtasuna", "erabilerako segurtasuna eta irisgarritasuna", "higienea, osasuna eta ingurumenaren babesa", "zarataren aurkako babesa" eta "energia aurreztea eta isolamendu termikoa" oinarrizko eskakizunetako bakoitzerako, eta horiek behar besteko berme teknikoekin betetzen direla egiaztatzeko prozedurak ematen ditu (1. artikulua).

Autonomia Erkidegoaren eremuan, **Irisgarritasuna Sustatzeko abenduaren 4ko 20/1997 Legearen** xedea da "hiri-ingurunearen, espazio publikoen, eraikinen, garraiobideen eta komunikazio-sistemen irisgarritasuna bermatzea, pertsona guztiek modu autonomoan erabili eta goza ditzaten, eta, bereziki, mugikortasun murriztua, komunikazio-zailtasunak edo beste edozein muga psikiko edo sentsorial, aldi baterakoa edo iraunkorra dutenek" (1. artikulua).

Era berean, honako hau ezartzen du: "lege honetako aginduak betetzea eskatu ahal izango da hirigintza-plangintzako tresnak onartzeko eta gauzatzeko, bai eta lizentziak, baimenak, kalifikazioak eta bestelako egintzak emateko ere, Autonomia Erkidegoko Administrazioak, foru-aldundiek eta udalek" (15.1) eta "Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek, udalek eta lizentziak eta baimenak emateko eta garraio- eta komunikazio-arloko plangintza-tresnak eta proiektuak onartzeko eskumena duten gainerako erakunde publikoek beren xedapenak lege honetara egokitzen direla egiaztatuko dute". Bestalde, Lehen Xedapen Iragankorrak honela dio: "lege honetan xedatutakoa aplikatuko da legea indarrean jarri ondoren eskatutako mota guztietako baimen, emakida eta lizentzietan".

Ikuspegi teknikotik, nabarmentzekoa da **apirilaren 11ko 68/2000 Dekretua, hiri-inguruneen, espazio publikoen, eraikinen eta informazio eta komunikazioko sistemen irisgarritasun-baldintzei buruzko arau teknikoak onartzen dituena.** Dekretu horren III. eranskinak ezartzen ditu irisgarritasunari buruzko baldintza teknikoak titulartasun publiko edo pribatuko eraikinetan, pertsonek erabili eta gozatzeko aukera izan dezaten bermatzeko.

Udal-eremuan, **Hirigintza Antolamenduaren Udal Ordenantza Osagarrien Kidegoaren I. Liburuak** laugarren tituluan ostalaritza- eta jolas-jarduerak ezartzea arautzen duen Ordenantza jasotzen du. Araututako jarduerak ezartzeko eta gauzatzeko baimena emateko, besteak beste, 1997ko abenduaren 4ko Irisgarritasuna Sustatzeko Legean (20/1997 Legea) eta Lege hori garatzeko sustatutako 68/2000 Dekretuan ezarritako aurreikuspenei jarraituko zaie. Betebehar hori bera adierazten da **II. Liburuan,** hirigintzako lizentziak eskatu, izapidetu eta betearazteko kontrolari buruzkoan.

03.HELBURUAK

Diagnostikoaren helburu orokorra da modu irmoagoan eta eraginkorragoan aurrera egitea legez aurreikusitako irisgarritasun unibertsaleko baldintzak betetzen dituzten eta, ondorioz, pertsona guztiek horietan eskaintzen diren zerbitzuak eskuratzeko eta erabiltzeko duten eskubidea bermatzen duten erabilera publikoko establezimenduetan.

Helburu espezifikoen artean, honako hauek aipa daitezke:

- Irisgarritasunaren arloan ordenamendu juridikoan ezarritako legezko betebeharrak betetzea.
- Erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostikoa egitea.
- Egoeraren diagnostikoa egin ondoren, udalerriko erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun unibertsalaren baldintzak bermatzera bideratutako ekintza posibleak aztertzea.
- Metodologia parte-hartzailearen bidez, merkataritza- eta ostalaritza-arloko profesionalek, besteak beste, irisgarritasun unibertsala eta pertsona guztien aukera-berdintasuna sustatzeko konpromisoa hartzea bultzatzea.
- Elkarrizketa zibila eta Hirugarren Sektore Sozialaren parte-hartze erreala eta eraginkorra bultzatzea politika publikoen diseinuan, gauzatzean eta ebaluazioan.

04. METODOLOGIA

Proiektua hainbat faseren bidez gauzatu da. Fase horiek, aldi berean, Hernaniko erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostikoa definitzea eta irisgarritasun unibertsalaren baldintzen bermean aurrera egiteko gauzatu beharreko jarduketak zehaztea ahalbidetu duten ekintzez osatuta daude.

1. Fasea. Proiektuaren diseinua

- Proiektuaren diseinua eta oinarrizko idazketa.
- Inplikatutako eragileekin kontrastea egitea (Udala, merkataritza- edo ostalaritza-elkarteak, etab.).
- Aztertu beharreko denden datu-basea egitea eta ondoren aurrez aurreko analisia egiteko irizpideak zehaztea.
- Diagnosi-diseinua.

2. Fasea. Erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostikoa

- Saltokiei azalpen-komunikazioa egitea eta bidaltzea.
- Establezimenduen aurrez aurreko azterketa eta datu-bilketa.
- Lortutako datuen sistematizazioa.

3. Fasea. Amaierako txosten-diagnostikoa egitea

- Amaierako Txosten-diagnostikoa diseinatzea, hainbat mailatako jarduera-proposamenen aurrerapenarekin (prestakuntza, kontzientziazioa, legea, laguntza-ildoak, etab.).
- Aztertutako establezimendu bakoitzaren Txosten-diagnostiko partikularra egitea.
- Eragileekin kontrastea eta ondorengo faseak diseinatzea.

Datuak SPSS estatistika-programaren bidez tratatu dira, eta programa horretara inportatu ziren Excel tauletan erregistratutako datuak, establezimenduak aurrez aurre aztertu ondoren. Bildutako datuak egiaztatzeko eta arazteko hainbat prozesu egin ziren haiekin lan egin aurretik. Aztertu beharreko eremu bakoitzari establezimenduaren jarduera motari, kokatuta dagoen auzoari eta jarduera ireki den urteari buruzko aldagaiak aplikatu zaizkio.

05. DIAGNOSTIKOAN APLIKATUTAKO IRISGARRITASUNAREN KONTZEPTUA

Diagnostikoak irisgarritasun unibertsalaren eskubideen ikuspegia hartu du, desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Konbentzioan eta Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Komitearen 2. Ohar Orokorrean aitortua.

Bi testuetatik, irisgarritasunerako eskubidetik, honako gogoeta hauek ondorioztatzen dira, beren arau-edukia taxutzen dutenak:

- Ingurune fisikorako, garraiorako, informazioaren eta komunikazioen teknologietarako eta jendearentzat irekita dauden instalazio eta zerbitzuetarako sarbidea ukatzea diskriminazioaren testuinguruan aztertu behar da.

- Garrantzitsua da irisgarritasuna bere konplexutasun osoan jorratzea, ingurune fisikoa, garraioa, informazioa eta komunikazioa, eta zerbitzuak barne.

- Ondasunak, produktuak eta zerbitzuak jendearentzat irekita dauden edo erabilera publikokoak diren heinean, pertsona guztiek eskuratu ahal izango dituzte, horiek dituen edo eskaintzen dituen erakundea agintaritza publikoa edo enpresa pribatua den kontuan hartu gabe.

- Irisgarritasuna bermatu behar zaie desgaitasuna duten pertsona guztiei, muga funtzional mota edozein dela ere, inolako bereizketarik egin gabe.

- Diseinu unibertsala aplikatzeak kostu txikiagoa eragiten du.

- Diseinu unibertsala aplikatzearen ondorioz, gizartea gizaki guztientzat da irisgarri, ez bakarrik desgaitasuna duten pertsonentzat.

- Irisgarritasuna hiriguneetan eta landa-eremuetan bermatu behar da.

- Irisgarritasunaren arloan diharduten eragile publiko eta pribatu guztiei prestakuntza eskaini behar zaie.

- Desgaitasuna duten pertsonek produktuen garapenean zuzenean parte har dezaten indartuz gero, hobetu egingo lirateke dauden beharren ezagutza eta irisgarritasun-proben eraginkortasuna.

- Objektu, azpiegitura, instalazio, ondasun, produktu eta zerbitzu berri guztiak desgaitasuna duten pertsonentzat guztiz irisgarriak izateko moduan diseinatu behar dira, diseinu unibertsalaren printzipioen arabera. Erakundeak behartuta daude, halaber, desgaitasuna duten pertsonek ingurune fisikorako, garraiorako,

informaziorako eta komunikaziorako sarbidea eta lehendik dauden jendearentzako zerbitzu irekiak izan ditzaten bermatzera. Hala ere, betebehar hori arian-arian bete behar denez, epeak finkatu behar dira, eta dauden oztopoak ezabatzeko baliabide egokiak esleitu.

- Irisgarritasuna bermatuko duten eta irisgarritasun-arauak betetzen ez dituztenen aurkako zehapenen aplikazioa zainduko duten ikuskapen-mekanismo eraginkorrak ere agindu behar dira.

- Irisgarritasun-arauak desgaitasuna duten pertsonak ordezkatzen dituzten erakundeei kontsulta eginez hartu behar dira.

Bestalde, diagnostikoak irisgarritasun unibertsalaren definizioa hartu du, Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren Testu Bategina onartzen duen azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuan ezarritakoa. Bertan ezartzen denez, “inguruneek, prozesuek, ondasunek, produktuek eta zerbitzuek bete behar duten baldintza da, baita objektuek, tresnek, eta gailuek ere, pertsona guztiek ulertzeko, erabiltzeko eta erabiltzeko modukoak izan daitezen, segurtasun- eta erosotasun-baldintzetan eta ahalik eta modu autonomoenean eta naturalenean. Irisgarritasun unibertsalaren barruan dago irisgarritasun kognitiboa, pertsona guztiek erraz ulertzeko, komunikatzeko eta elkarri eragiteko aukera izan dezaten. Irisgarritasun kognitiboa irakurketa errazaren, komunikazio-sistema alternatiboen eta handigarrien, piktogramen eta horretarako eskuragarri dauden beste giza baliabide eta baliabide teknologiko batzuen bidez hedatzen eta gauzatzen da. «Diseinu unibertsalaren edo pertsona guztientzako diseinuaren» estrategia eskatzen du, eta hartu beharreko arrazoizko doikuntzen kalterik gabe ulertzen da".

Aipatutakotik, Hernaniko erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasunari buruzko diagnostiko-prozesuan funtsezkoak izan diren bi gai nabarmendu behar dira:

- Irisgarritasun unibertsalaren ikuspegia, desgaitasuna duten pertsona guztien (desgaitasun fisikoa, kognitiboa eta sentsoriala) eta, hedaduraz, pertsona guztien beharrak kontuan hartuta.

- Irisgarritasun-katearen kontzeptua, UNE 170001.Irisgarritasun Unibertsalarena honela definitzen dena: "erabiltzaileak ingurunearekin duen interakzio-prozesuan zehar, bertan aurreikusitako jarduerak garatzea ahalbidetzen duten elementuen multzoa". Beraz, erabilera publikoko establezimenduetan ingurunean, sarbidean, bilakaeran eta pertsonen elkarreraginean eragiten duten elementuen azterketari ekin zaio:

  -Terrazaren diseinua eta altzariak.
  -Seinaleztapena.
  -Dei-sistemak.
  -Komunikazio- edo irekiera-sistemak.
  -Establezimendurako sarbidea.
  -Oztopoak barrualdean.
  -Mostradorea, barra eta altzariak.
  -Saltzeko makinak.
  -Komuna.
  -Seinaleztapena.
  -Igogailua edo jasogailua.

06. AZTERTUTAKO ESTABLEZIMENDUAK

Hernaniko Udalak establezimenduen hasierako zerrenda bat jarri zuen proiektuaren esku. Zerrenda hori araztu egin da, eta azterketaren xedearekin bat ez datozenak kendu dira. Horrela, alde batera utzi dira publikoarentzako jarduerarik ez zutenak, edo titulartasun publikokoak, besteak beste.

249 establezimendu aztertu dira aurrez aurre, eta emaitzak hobeto aztertzeko eta hartu beharreko neurri zuzentzaileak hobeto zehazteko, aldagai hauek aplikatu dira:

06. 1. JARDUERA MOTA

Jarduera Ekonomikoen Sailkapen Nazionala edo EJSN erreferentziatzat hartuta, ekoizpen-unitateak jardueraren arabera sailkatu eta taldekatzeko aukera ematen baitu, jarduerak proiektuaren xede diren establezimenduen berezko jardueretara egokitu dira:

- Elikadura (harategia, okindegia, fruta-denda, belar-denda, gozoki-denda, etab.).
- Ostalaritza (taberna, jatetxea, kafetegia, etab.).
- Altzariak eta hornidurak (altzariak, pintura, argiztapena, beirateria, artisautza, etab.).
- Ile-apainketa eta gorputz-zaintza (ile-apainketa, estetika-zentroa, drogeria, etab.).
- Produktuak eta ondasunak (liburu-denda, lore-denda, jostailu-denda, argazkiak, erloju-denda, bazarra, etab.).
- Ehungintza (arropa, mertzeria, zapata-denda, lentzeria, etab.).
- Osasuna (farmazia, fisioterapia, hortz-klinika, optika, podologia, entzumen-zentroa, albaitaritza, etab.).
- Zerbitzu profesionalak (bidaia-agentzia, autoeskola, higiezinen agentzia, etab.).
- Bestelakoak (joko-aretoa, mintzalekua, saltzeko makinak, etab.).

06. 2. AUZOA

Hernaniko auzoetan establezimenduak aurkitu dira, diagnostikoaren eta hartu beharreko neurrien diseinuaren eraginkortasunean sakontzeko:

- Alde Zaharra
- Antziola
- Karobieta
- Florida
- Latsunbe
- Lizeaga
- Oriamendi
- Zentrua
- Zikuñaga

06. 3. IRIKIERA URTEA

Establezimenduak jardueraren hasierari buruzko denbora-tarte hauen arabera sailkatu dira, nahiz eta mugak antzeman diren dagozkion datak zehaztasunez ezartzeko:

- 2000 urtea baino lehen
- 2000-2009
- 2010-2020
- 2020tik aurrera
- Ezezaguna

Adierazitako aldagaiak aplikatu ondoren, emaitzazko datuek erakusten dute elikadura- eta ostalaritza-jarduerak direla adierazgarrienak (%17,7 eta %18,1, hurrenez hurren), eta ile-apainketako/gorputz-zaintzako, produktuetako/ondasunetako, ehungintzako eta osasuneko jarduerak, berriz, antzekoak dira laginean.

JARDUERA-MOTA	**ZBK.**	**%**
ELIKADURA	44	17.7
OSTALARITZA	45	18,1
ALTZARIAK ETA HORNIDURAK	6	2,4
ILE-APAINKETA ETA GORPUTZ-ZAINTZA	30	12,0
PRODUKTUAK ETA ONDASUNAK	35	14,1
JANTZIA	26	10,4
OSASUNA	29	11,6
ZERBITZU PROFESIONALAK	23	9,2
BESTE BATZUK	11	4,4
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 1: Jarduera mota

Jardueraren auzoari dagokionez, nabarmentzekoa da aztertutako lokalen %53,4 Alde Zaharrean daudela, eta horrek aukera ematen duela auzo horretan kokatutako establezimenduen irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostiko oso zehatza gauzatzeko. Aztertutako jardueren %16,1 Latsunbe auzoan daude, eta Antziola eta Oriamendi auzoen ordezkaritza, berriz, ez da %2ra iristen azterketan.

AUZOA	ZBK.	%
ALDE ZAHARRA	133	53,4
ANTZIOLA	3	1,2
KAROBIETA	24	9,6
FLORIDA	19	7,6
LATSUNBE	40	16,1
LIZEAGA	12	4,8
ORIAMENDI	2	0,8
ZENTRUA	10	4,0
ZIKUÑAGA	6	2,4
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 2: Kokalekua, auzoa

Jardueraren hasiera-urteari dagokionez, aipatzekoa da 2000. urtea baino lehenagoko establezimenduen ehuneko handia (%28,9), 2020az geroztikoen ehuneko txikiagoa (% 8,0) eta datu hori ezagutzen ez duten establezimenduen ehuneko handia. Alderdi hori kontuan hartu behar da aldagaia diagnostikoan zehar aplikatzean.

Establezimenduen sailkapena apirilaren 11ko 68/2000 Dekretua onartu aurreko edo ondorengo irekieraren arabera egiten badugu, ondorioztatzen da %28,9 lehenagokoak direla, eta %45,8 haren ondoriozko legezko betebeharrak indarrean jarri ondorengoak; gainerakoetan, ezin izan da zehaztu jardueraren hasiera-urtea.

IREKITZE - URTEA	**ZBK**	**%**
2000 BAINO LEHEN	72	28,9
2000 - 2009	36	14,5
2010 - 2020	58	23,3
2020TIK AURRERA	20	8,0
EZEZAGUNA	63	25,3
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 3: Irekitze-urtea

07. EMAITZAZKO DATUAK

07.1. INGURUNEA

Irisgarritasuna sustatzeko abenduaren 4ko 20/1997 Legearen 3.1 a) artikuluaren arabera, "erabilera publikoko espazioek, bereziki bide publikoek, parkeek eta plazek, bai eta komunitate-ekipamenduek, zerbitzu publikoen instalazioek eta hiri-altzariek ere, irisgarritasuna bermatuko dute, lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan ezarritakoaren arabera".

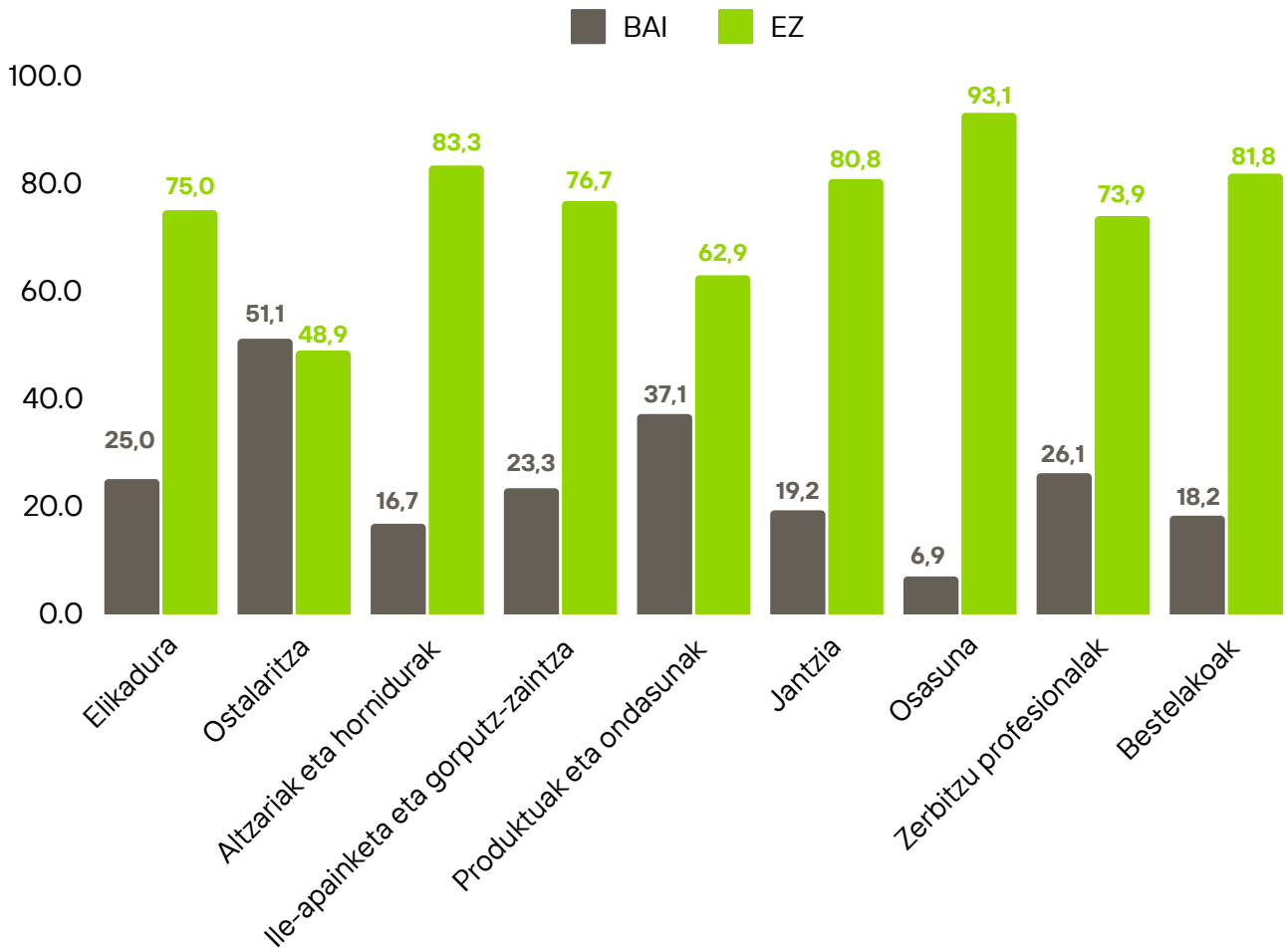
Bestalde, Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 3. artikuluak ezartzen duenez, "eraikuntzatik kanpoko espazio libreek hiri-inguruneko irisgarritasun-baldintza teknikoei buruzko II. eranskinean ezarritako baldintzak bete beharko dituzte". Ildo horretatik, II. eranskinaren 1.2 artikuluak honela dio: "Irisgarritasuna sustatzeko abenduaren 4ko 20/1997 Legearen 3.1 a) artikuluan aipatzen diren espazio publikoek, urbanizazio-elementuek eta hiri-altzariek pertsona guztiek modu autonomoan erabiltzeko aukera eman beharko dute, eranskin honetan xedatutakoaren arabera". Eta, bereziki, honako hau ezartzen du: "Oinezkoen eta ibilgailuen joan-etorri mistorako edo oinezkoentzako erabilera komunitarioko ibilbide publiko edo pribatuen trazadura eta diseinua irisgarritasuna bermatzeko moduan egingo da" (3.2).

Hain zuzen ere, horixe izan da aztertu den lehen alderdia, hau da, establezimenduan sartzeko dagoen **ibilbidean oztopoak** egotea (altzariak, erakusmahaiak, loreontziak, bolardoak, saltzeko makinak, desnibelak edo egoera txarrean dauden galtzadak, etab.). Datuek erakusten dute ehuneko handi batean (%71,9) ibilbidean ez dagoela oztoporik pertsonak aztertutako establezimenduetara sartzea oztopatzeko, nahiz eta, ikuspegi kualitatibotik, ezin den ahaztu ehuneko nabarmen batean (%28,1) ez direla betetzen legez eskatzen diren irisgarritasun-baldintzak.

OZTOPOAK ESTABLEZIMENDURAKO IBILBIDEAN	ZBK.	%
BAI	70	28,1
EZ	179	71.9
Guztira / Total	**249**	**100,0**

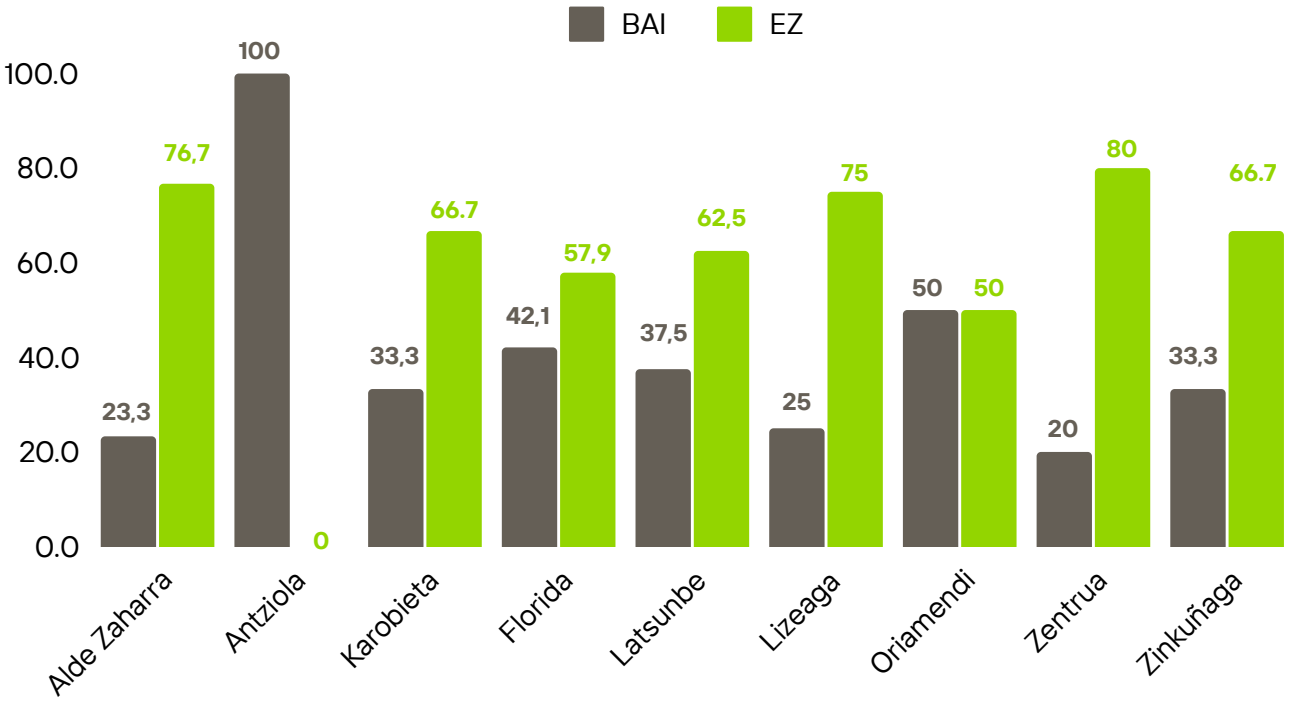
Taula 4: Oztopoak establezimendurako ibilbidean

Jarduera motari dagokionez, ostalaritza-jarduerarekin lotutako establezimenduak dira sarbide-ibilbideei dagokienez ez-betetze handienak dituztenak, kasuen %51,1ek oztopoak baitituzte. Datu hori lokal mota horietan terrazak egoteari lotu behar zaio nahitaez, eta horrek pertsonen garapena mugatu, zaildu edo eragotzi dezaketen elementuak jartzen laguntzen du, batez ere mugikortasun murriztua duten pertsonena. Beste muturrean, osasunarekin lotutako establezimenduetara sartzeko ibilbideek irisgarritasun-arauak betetzen dituzte kasuen %93,1ean.

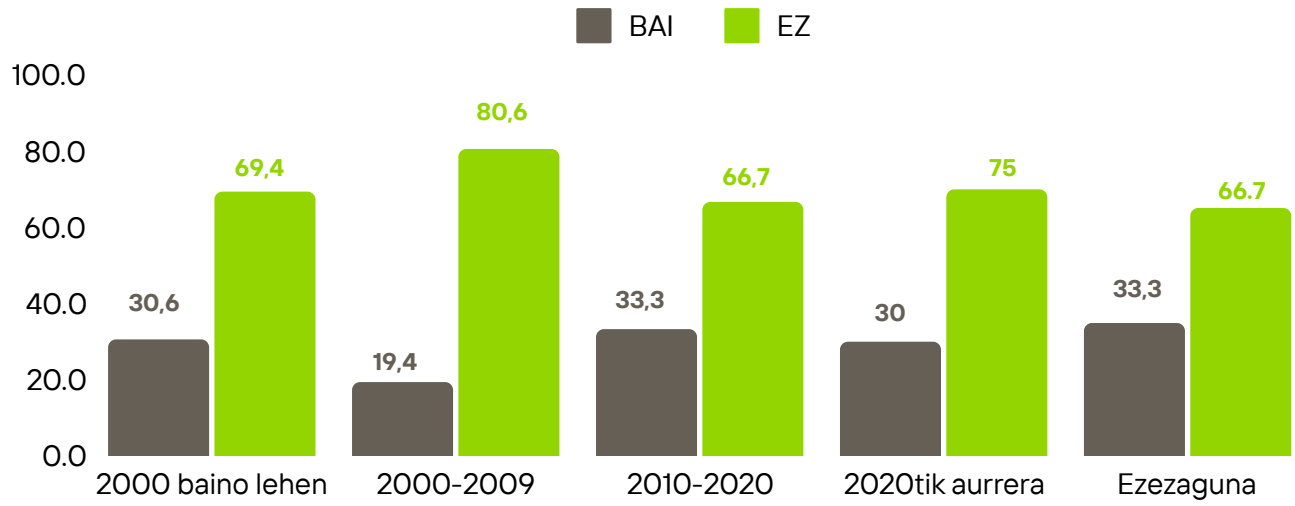
Grafikoa 1: Oztopoak establezimendurako ibilbidean, jarduera motaren arabera

Auzoka aztertuta, eta diagnostikoan adierazgarrienak erreferentziatzat hartuta, ez da alde handirik ikusten haien artean; hala eta guztiz ere, nabarmentzekoa da Alde Zaharreko establezimenduek dituztela ibilbidean oztopo gutxien (%23,3).

Grafikoa 2: Oztopoak establezimendurako ibilbidean, auzoaren arabera

Jardueraren irekiera-urtea aztertuz gero, ez da bilakaera positiborik ikusten sartzeko ibilbidean oztoporik ez duten establezimenduen ehunekoan; izan ere, 2020az geroztik hasi zirenetan, kasuen %30,0k ez dituzte betetzen irisgarritasun-baldintzak, eta ehuneko hori 2000. urtea baino lehen ireki zirenetan soilik gainditzen da (% 30,6).

Grafikoa 3: Oztopoak establezimendurako ibilbidean, irekitze-urtearen arabera

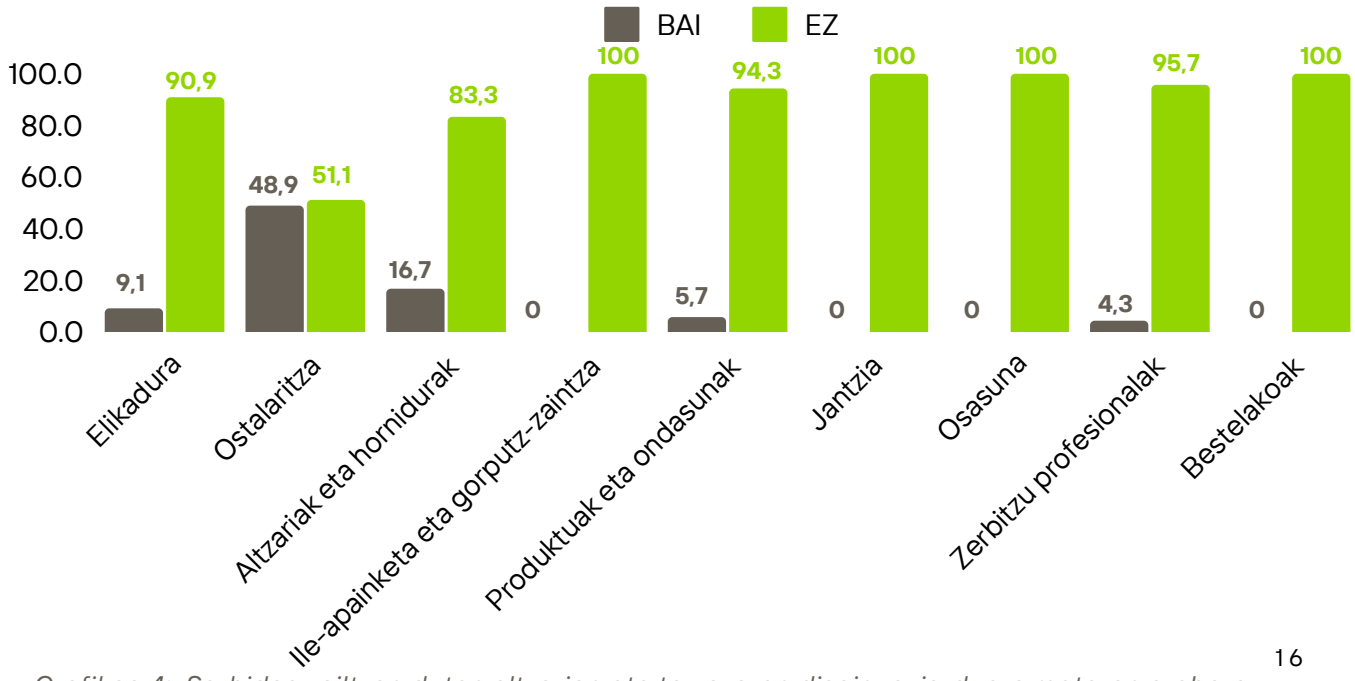
Espaloien egoera funtsezko beste faktore bat da establezimenduetara sartzeko ibilbidean. Emaitzen arabera, establezimenduen %92,8k ez du espaloirik beheratu gabe, eta %7,2k, aldiz, bai. Beherapena duten espaloien artean, irisgarritasun-arau teknikoen arabera gauzatu ez diren hiru espaloi hauteman dira. Ildo horretan, gogoratu behar da uztailaren 3ko TMA/851/2021 Aginduak, urbanizatutako espazio publikoetara sartzeko eta horiek erabiltzeko oinarrizko irisgarritasun-baldintzei eta diskriminaziorik ezari buruzko dokumentu teknikoa garatzen duenak, oinezkoentzako pasabideei dagokienez, honako hau adierazten duela: "pasabidearen plano nagusiaren eta galtzadaren arteko elkarguneak berdinduta egon beharko du, edo 4 mm baino gutxiagoko irtengunearekin".

Bestalde, 68/2000 Dekretuak II. eranskineko 3.5.4.2. artikuluan ezartzen duenez, oinezkoentzako ibilbideen edo espaloien eta galtzadaren artean desnibela dagoenean, oinezkoentzako pasabideen bidez gainditukoo dira, eta "horien zabalera, galtzadaren kotan, oinezkoen pasabidearena izango da gutxienez".

BEHERAPENIK GABEKO ESPALOIAK	**ZBK.**	**%**
BAI	18	7,2
EZ	231	92,8
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 5: Beherapenik gabeko espaloiak

Era berean, ikusi da establezimenduen %12,0an terraza- eta altzari-diseinuak zaildu egiten duela bertara iristea. Lehen adierazi bezala, ostalaritza-jardueretan gertatzen da hori, batez ere; izan ere, kasuen %48,9tan, terraza bera edo altzariak diseinua eta antolaketa oztopo izaten da lokalera irisgarritasun-, segurtasun- eta autonomia-baldintza egokiekin sartzeko.

Grafikoa 4: Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua, jarduera motaren arabera

07.2. SARBIDEA

Irisgarritasuna sustatzeko abenduaren 4ko 20/1997 Legeak ezartzen duenez, "ostalaritza-erabilerarako oin berriko eraikinek eta instalazioek irisgarritasuna bermatuko dute" (3.1 artikulua) eta "lehendik dauden erabilera edo zerbitzu publikoko eraikinak eta lokalak eraberritzeko, handitzeko edo aldatzeko obrak, hirigintza-araudiak emandako adieraren arabera, haien irisgarritasuna bermatzen duten eskakizun funtzionaletara eta dimentsiokoetara egokituta egingo dira, lege honetan eta lege hau garatzeko arauetan ezarritakoaren arabera. Gainerako kasuetan, obra horiek eraikinen irisgarritasunarekin zerikusia duten elementuei eragiten dietenean egingo dira, aipatutako baldintzetan irisgarritasuna bermatzen duten eskakizun funtzionaletara eta dimentsiokoetara ere egokituta" (3.4 artikulua).

Aztertutako lehenengo alderdia establezimenduak behar bezala seinaleztatzea izan da, hau da, ikusmen-, ukipen- eta soinu-sistemak, pertsonentzat baliagarria den informazioa adierazteko. Lortutako informaziotik ondorioztatzen da diagnostikoaren xede diren establezimenduetako batek ere ez duela betetzen apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak, komunikazioaren irisgarritasuna arautzen duenak, IV. eranskinean ezarritakoa.

SEINALEZTAPEN EGOKIA PERTSONA GUZTIENTZAT	ZBK. / NUM.	%
BAI	0	0
EZ	249	100
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 6: Seinaleztapen egokia pertsona guztientzat

Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistemak edukitzeari dagokionez, 30 establezimenduk (%12,0) dituzte mota horretako sistemak. Horietatik, %56,7 osasunarekin lotutako jardueretan kontzentratzen da, eta %20,0 zerbitzu profesionalen eremuan, %16,7 ile-apainketako eta gorputz-zaintzako zerbitzuan, %3,3 produktu eta ondasunen salmentan eta %3,3 bestelako jardueretan.

Horietatik, %16,7k bakarrik betetzen ditu komunikazio- edo dei-sistemek bete behar dituzten irisgarritasun-baldintza teknikoak, eta ez-betetzea honako arrazoi hauengatik gertatzen da: txirrinaren edo dagokion sistemaren altuera, hurbiltzea eragozten duten mailak edo oztopoak egotea, etab.

Ildo horretan, gogorarazi behar da apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak III. eranskinaren 4.1.8 artikuluak diola: "komunikatu, deitu edo irekitzeko sistemak - edozein izanik ere- atearen ondoan kokatuko dira, ezkerraldean eta 0,90 m-tik 1,20ra bitarteko altueran. Sistema hauek manipulatzeko zailtasunak dituzten pertsonek erabiltzeko modukoak izango dira eta komunikaziorako irisgarritasunari buruzko IV. eranskinean ezarritakoari egokituko zaizkio".

KOMUNIKAZIO, DEI-EDO IREKIERA-SISTEMA IRISGARRIA	ZBK. / NUM.	%
BAI	5	16,7
EZ	25	83,3
Guztira	**30**	**100,0**

Taula 7: Komunikazio, dei-edo irekiera-sistema irisgarria

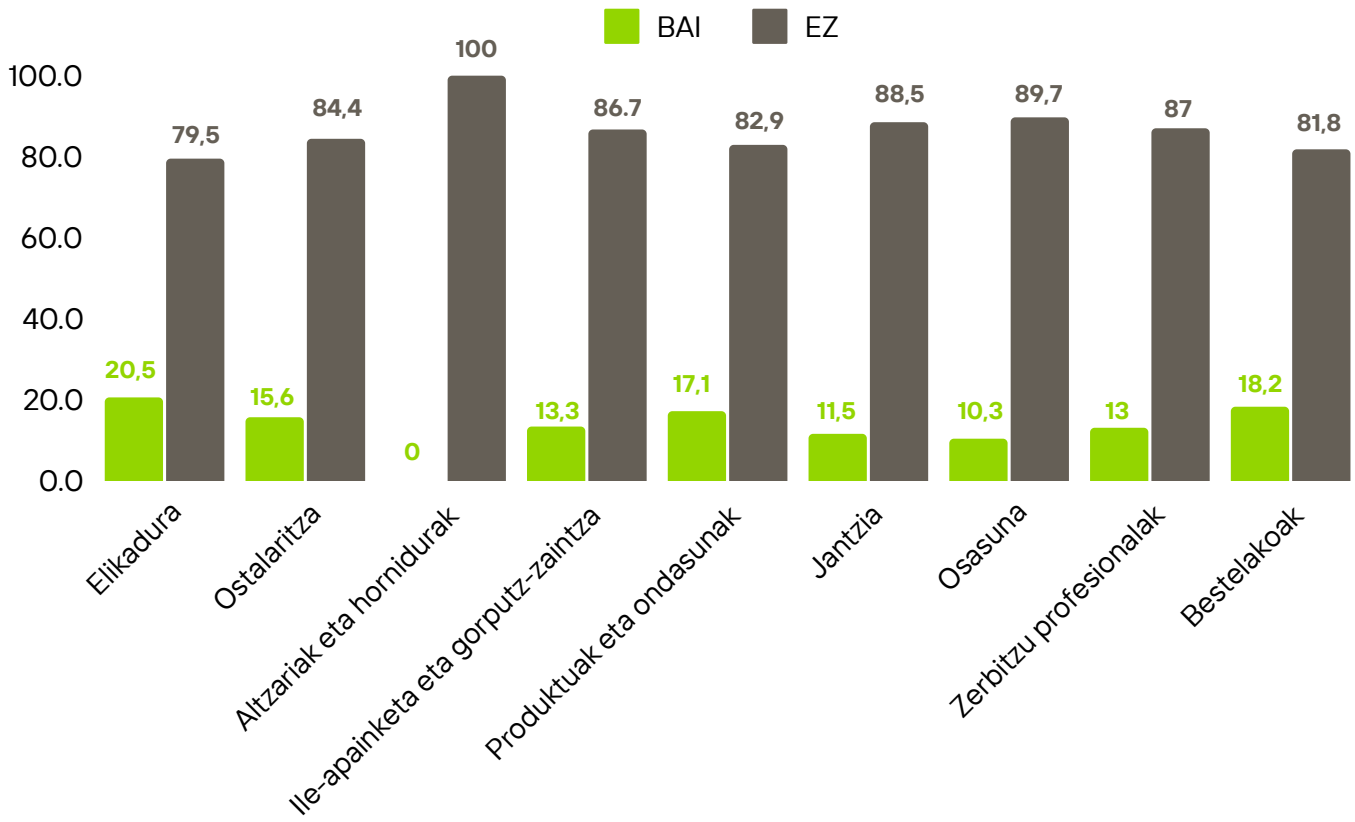
Establezimendurako sarbidea berdintasun-baldintzetan bermatzeko funtsezko alderdietako bat da establezimendurako sarbidean koskarik edo bestelako oztoporik ez izatea. Hala, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 4.1.1 artikuluak dioenez, "eranskin honetako 1. artikuluan aipatzen diren eraikinetarako sarbideek eraikinen barrualderako irisgarritasuna bermatu beharko dute, eta kanpoko zoladuraren maila berean egingo dira".

Diagnostikoak erakusten du establezimenduen %14,9k **kaleko sarbidea dutela (0 kota)**, eta %85,1ek, berriz, ez. Datu hori eragozpen nabarmena da pertsona guztien sarbidea bermatzeko, batez ere mugikortasun murriztua dutenena.

SARBIDEA KALEAREN MAILAN (0 KOTA)	ZBK. / NUM.	%
BAI	37	14,9
EZ	212	85,1
Guztira	**249**	**100,0**

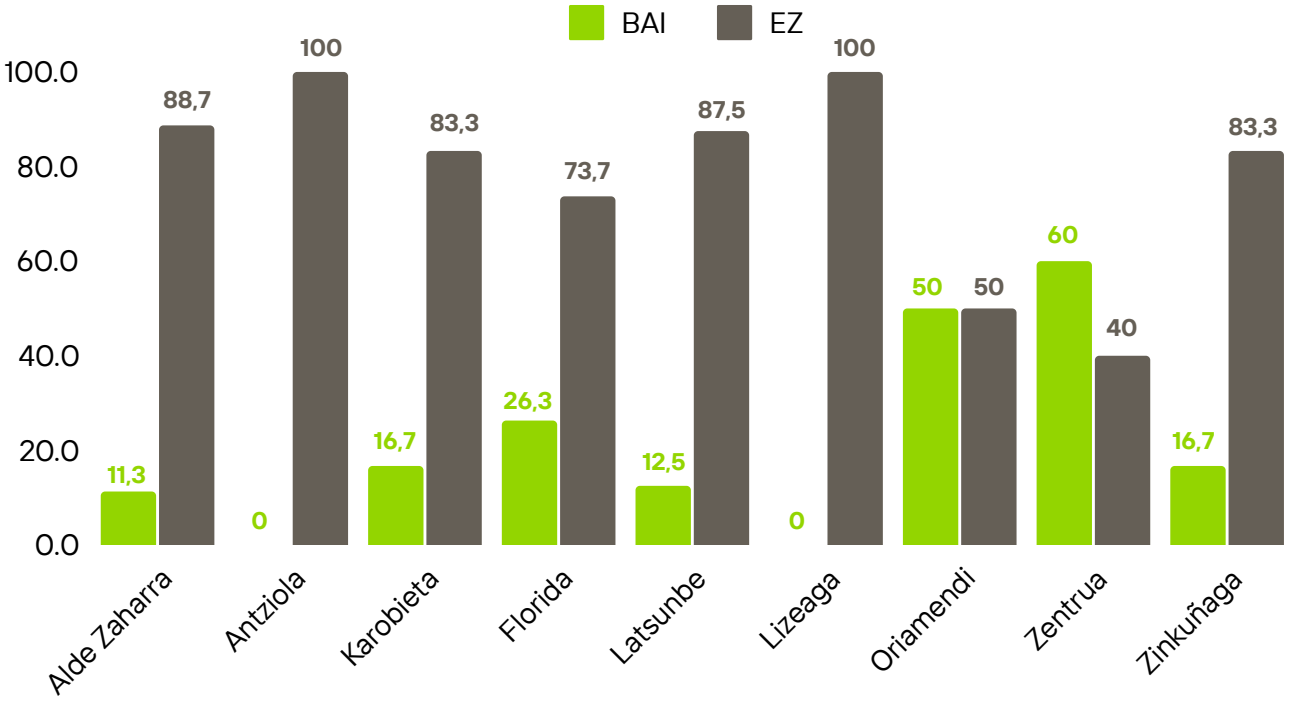
Taula 8: Sarbidea kalearen mailan (0 kota)

Jarduera motaren aldagaia aplikatuta, ikusten da ez dagoela alde handirik establezimendu mota desberdinen artean, eta ia guztiek gainditzen dute kalean sartzeko aukerarik ez duten negozioen %80,0ko ehunekoa.

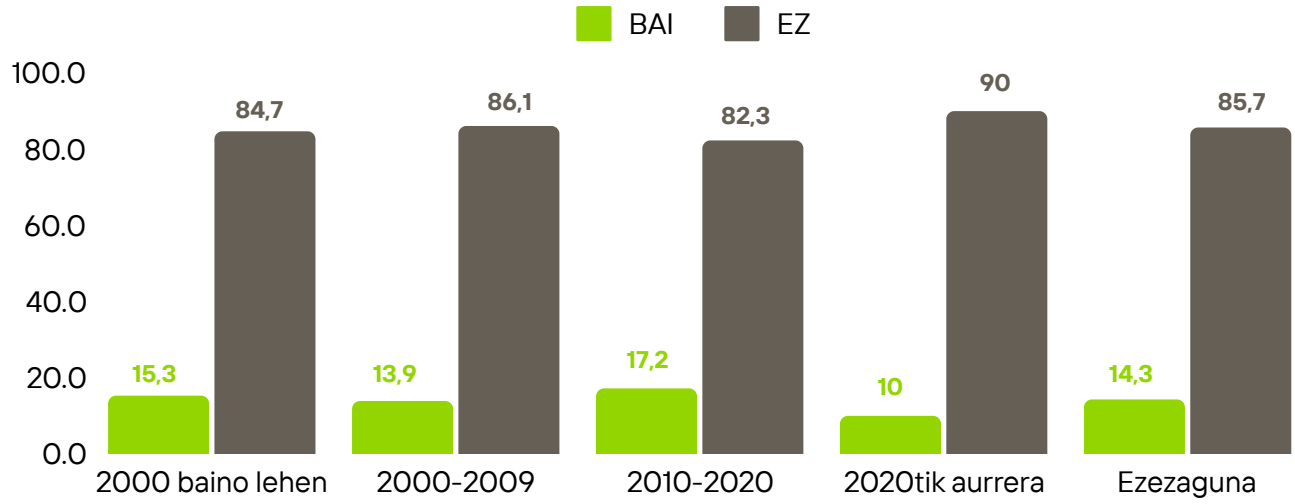
Grafikoa 5: Sarbidea kalearen mailan (0 kota), jarduera motaren arabera

Establezimenduak dauden auzoari dagokionez, nabarmentzekoa da kalerako sarbiderik gabeko lokalen ehuneko handia diagnostikoan ordezkaritza kuantitatibo handiena duten auzoetan: Alde Zaharra (133), Latsunbe (40) eta Karobieta (24). Horietako bakar batean ere ez da lortzen baldintza hori betetzen duten establezimenduen %17,0ra; aitzitik, Zentroko establezimenduetan handiagoa da 0 kotan sartzeko aukera dutenen kopurua.

Grafikoa 6: Sarbidea kalearen mailan (0 kota), auzoaren arabera

Jardueraren irekiera-urteari dagokionez, ikusten da, berriro ere, ez dagoela joera progresiborik kalerako sarbidea duten establezimenduen bermean, eta daturik negatiboena 2000. urtetik aurrerakoa da, hau da, irisgarritasunaren arloko eskakizunei dagokienez, arau-esparru finkatu batekin.

Grafikoa 7: Sarbidea kalearen mailan (0 kota), irekitze-urtearen arabera

Establezimendu batek kale mailan sarbiderik ez badu, arrapala bat jar daiteke. Hala ezartzen du apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak, III. eranskinaren 4.1.2 artikuluan ezarritakoaren arabera, "harmailak eta eskailerak osatu egin beharko dira eranskin honetan ezarritako baldintzak betetzen dituzten arrapalen bidez". Arrapalen ezaugarri teknikoak honako baldintza hauei dagozkie: 1,80 m-ko gutxieneko zabalera (etxebizitza-eraikinetan izan ezik, 1,00 m-ra murriztu ahal izango baita), %10eko gehieneko malda 3 m-tik beherako luzeran, eta %8koa gainerakoetan, %6 gomendatuta, zoladura irristagaitza, etab.

Diagnostikotik ondorioztatzen da kaleko sarbiderik ez duten establezimendu guztietatik (212), 67k (%31,6) arrapala dutela. Arrapalen ehuneko handi batek (%86,6) betetzen ditu legez aurreikusitako irisgarritasun-baldintza teknikoak.

ARRAPALA, KALE MAILAN SARBIDERIK EZ BADAGO	ZBK.	%
BAI	67	31,6
EZ	145	68,4
Guztira	**212**	**100,0**

Taula 9: Arrapala, kale mailan sarbiderik ez badago (0 kota)

ARRAPALA IRISGARRIA	ZBK.	%
BAI	58	86,6
EZ	9	13,4
Guztira	**67**	**100,0**

Taula 10: Arrapala irisgarria

Irisgarritasun-baldintzak betetzen ez dituzten arrapalen arrazoi nagusia malda handiegia da, eta beharrezkoa denean barandarik ez egotea ere gertatzen da, edo eskailera-maila izatea, arrapala jarrita egon arren.

Era berean, lau establezimenduk arrapala mugikor edo ateragarri bat izan dute, sarreran eskailera-maila bat dagoelako sartzeko. Hala ere, horietako batek ere ez du komunikazio- edo dei-sistemarik mugikortasun murriztua duten pertsonei arrapala jartzeko eskatzea ahalbidetzen dienik.

Ateari dagokionez, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak III. eranskineko 4.1.1 artikuluan bete behar dituen zehaztapen teknikoak ezartzen ditu: espazio libre horizontala, irekiera-angelua, pasatzeko zuloaren gutxieneko zabalera, irekitzeko gehieneko erresistentzia, ate automatikoen eta kristalezko ateen ezaugarriak, pikostak, tiragailuak eta manipulatzeko beste elementu batzuk, etab.

Diagnostikoan, establezimenduetarako sarbidea irisgarritasun- eta autonomia-baldintzetan bermatzeko funtsezkoak diren ateen lau alderdi jorratu dira: irekitzeko erraztasuna, atearen izaera automatikoa, igarotze-zabalera, eta kristalezko ateetan banda seinaleztatzaileak eta zokalo babeslea egotea.

Datuen arabera, kasuen %68,3an ez da erraza atea irekitzea, eta egoera hori larriagotu egiten da establezimenduen %5,6k soilik baitu automatikoki irekitzeko atea. Aitzitik, legez ezarritako pasabide-zabalera kasuen %85,9an bermatzen da.

	IREKIERA ERRAZA		AUTOMATIIKOA		0,90 M-TIK GORAKO PASABIDE-ZABALERA		KRISTALEZKOA, ZERRENDA SEINALEZTATZAILE ETA ZOKALO BABESLEAREKIN	
	Zbk.	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk.**	**%**
BAI / SÍ	79	31,7	14	5,6	214	85,9	15	6,0
EZ / NO	170	68,3	235	94,4	35	14,1	234	94
Guztira / Total	**249**	**100,0**	**249**	**100,0**	**249**	**100,0**	**249**	**100,0**

Taula 11: Establezimendura sartzeko atea

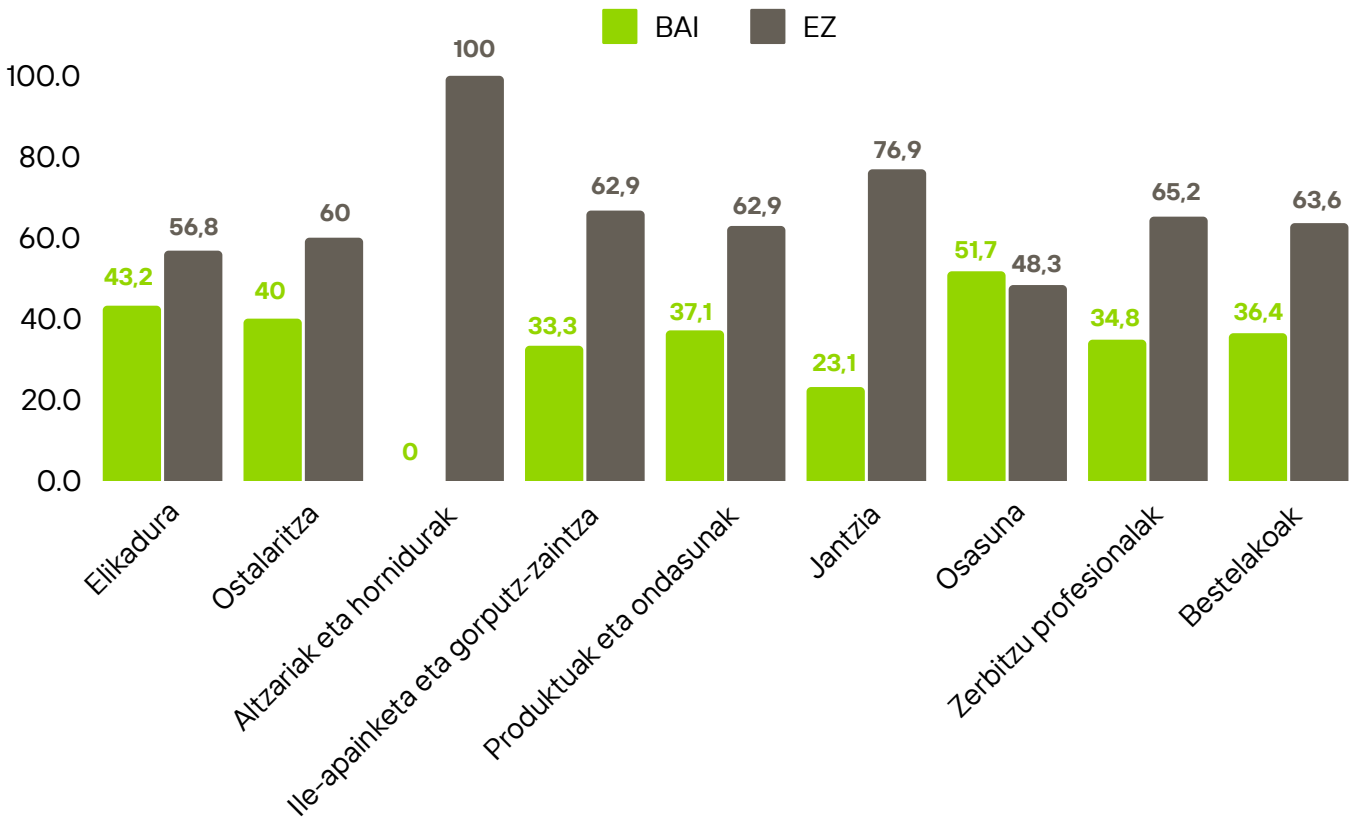
Laburbilduz, eta kale mailako sarbidea edo, halakorik ezean, beharrezko irisgarritasun-baldintzak dituen arrapala bat soilik erreferentziatzat hartuta, **mugikortasun urriko pertsona bat sartzeko aukera bermatzen duten establezimenduen** kopurua ezarri da.

Emaitzek erakusten dutenez, aztertutako establezimenduen %62,7an ez da bermatzen irisgarritasun unibertsala, eta, ondorioz, mugikortasun murriztua duten pertsonek sartzeko aukera mugatuta edo, hala badagokio, baliogabetuta ikusten dute.

ARRAPALA IRISGARRIA	ZBK.	%
BAI	93	37,3
EZ	156	62,7
Guztira	**249**	**100,0**

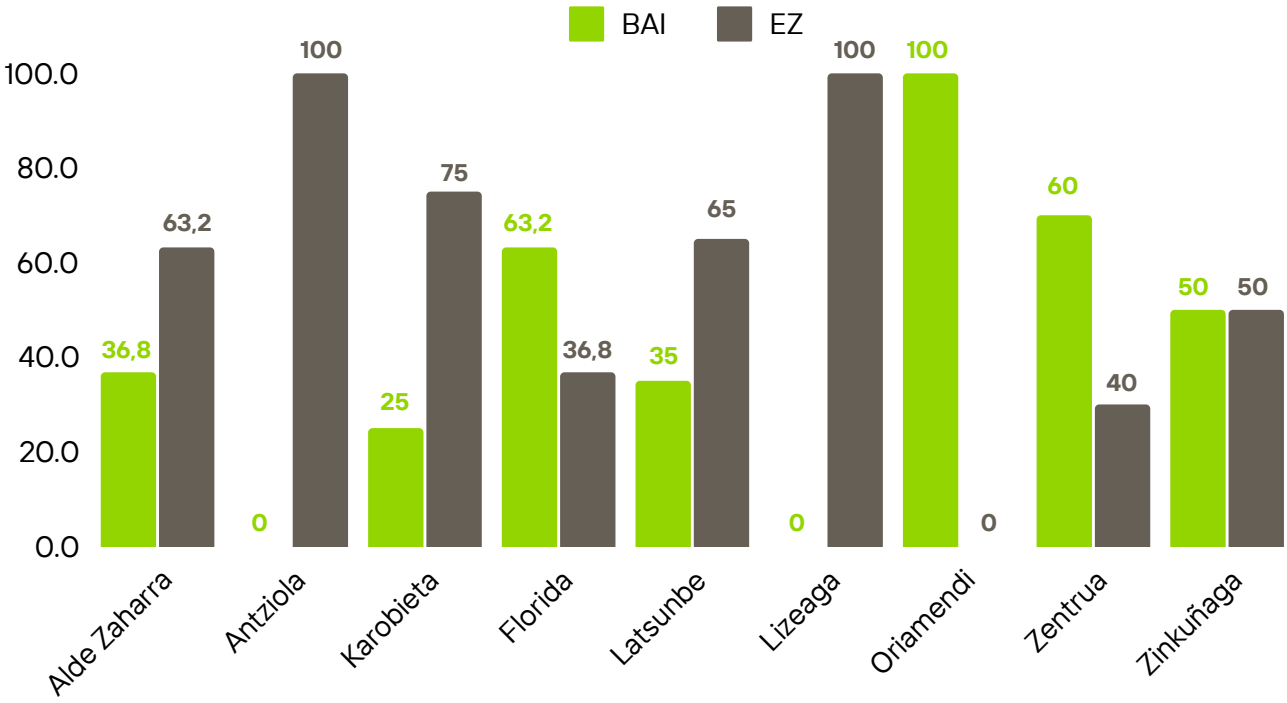
Taula 12: Establezimenduaren sarbidean irisgarritasuna

Jarduera-motaren aldagaia aplikatuz gero, ikusten da sarbidea ahalbidetzen duten establezimenduak nagusitzen diren bakarra, apur bat bada ere, osasunari lotutakoak direla, %51,7. Hala ere, elikadura edo ostalaritza bezalako jarduerek %43,2 eta %40,0 dituzte, hurrenez hurren, mugikortasun mugatuko pertsona bat sar daitekeen establezimenduetan. Gainerako jardueretan (ile-apainketa eta gorputz-zaintza, produktuen eta ondasunen salmenta, ehungintza, zerbitzu profesionalak, etab.), ehunekoa are txikiagoa da.

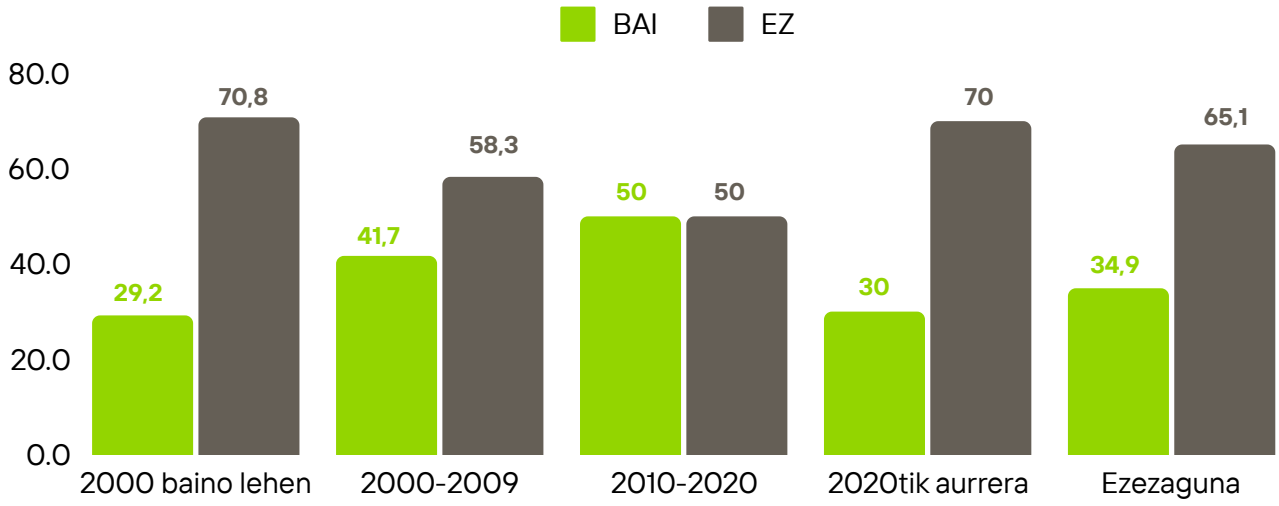
Grafikoa 8: Establezimenduaren sarbidean irisgarritasuna, jarduera motaren arabera

Establezimenduaren kokapenari dagokionez, nabarmendu behar da hiru auzotan (Zentrua, Oriamendi eta Florida) sarbide egokia duten establezimenduak gehiago direla; batean (Zikuñaga), berriz, erdibana banatzen dira, eta gainerakoetan (Alde Zaharra, Antziola, Karobieta, Latsunbe eta Lizeaga), sarbidean koska duten establezimenduak nagusitzen dira, edo, arrapala bat izanik, arrapala horrek ez ditu irisgarritasun-baldintzak betetzen. Ezin da ahaztu azken horiek aztertutako establezimendu guztien %85,1 direla.

Grafikoa 9: Establezimenduaren sarbidean irisgarritasuna, auzoaren arabera

Jardueraren irekiera-urteari dagokionez, berriz ere ikusten da irisgarritasunaren arloko arauak indarrean sartu ondoren bilakaera positiboa izan zela establezimenduetarako sarbideetan, eta 2020. urtearen ondoren, berriz, atzera egin dela irisgarritasunaren bermean.

Grafikoa 10: Establezimenduren sarbidean irisgarritasuna, irekitze-urtearen arabera

07.3. BARRUALDEA

Establezimendurako sarbidea aztertu ondoren, haren barrualdeari heldu zaio, besteak beste, oztoporik gabeko atari bat egoteari dagokionez, edo mostradorearen/barraren eta altzarien irisgarritasun-baldintzei dagokienez.

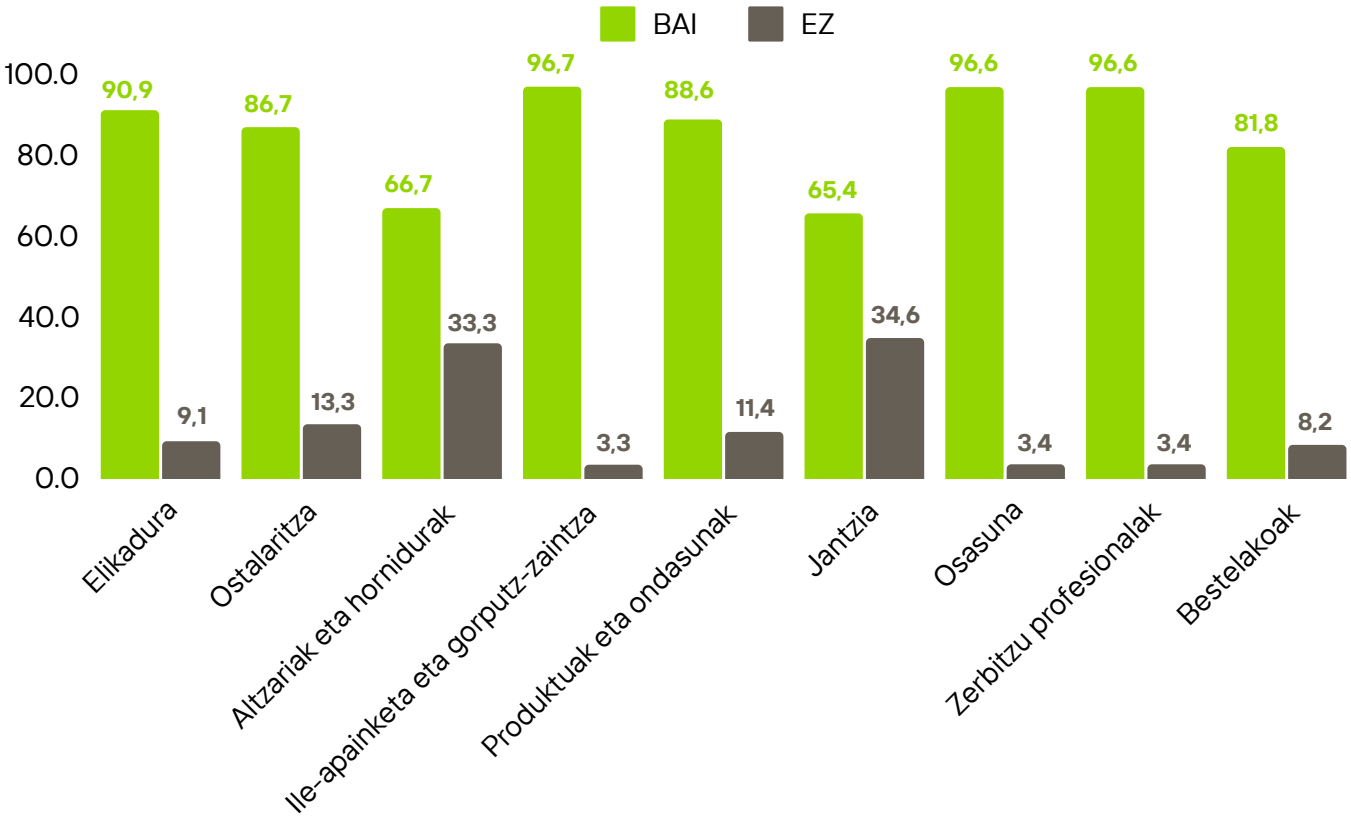
Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak III. eranskineko 4.2 artikuluan, atariei dagokienez, dio: "forma erregularrekin diseinatuko dira, beharrezkoak ez diren eta oztoporik gabeko zirkulu bat gutxienez inskriba dezaketen zutabeak edo zutabeak saihestuz, hala nola altzariak edo ateen ekorketa, 1,80 m-ko diametrokoa oro har, eta 1,50 m-ko diametrokoa etxebizitza-eraikinetan".

Hala, analisiaren arabera, aztertutako establezimenduen %88,0k ez du oztoporik atondoan pertsonak ibiltzea eragozten edo zailtzen duenik, eta, ondorioz, irisgarritasuna bermatuta geratzen da. Gainerako %22,0an, oztopoak sortzeko arrazoi ohikoena altzariak edo establezimenduaren beraren produktuak edo ondasunak edukitzea da.

OZTOPORIK GABEKO ATARIA	ZBK.	%
BAI	219	88
EZ	30	12
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 13: Oztoporik gabeko ataria

Eremu honetan gabezia handienak dituzten jarduerak ehunak dira, establezimenduen %34,6tan atondoak oztopoak baititu, baita altzariak eta hornidurak saltzera bideratutakoak ere, %33,3rekin. Beste muturrean, oztopoei dagokienez atari irisgarria bermatzen ez duten ostalaritzako establezimenduak %13,3 dira, elikadurakoetan %9,1, osasunarekin lotutakoetan %3,4 eta ile-apainketa eta bestelako gorputz-zaintzetan %3,3.

Grafikoa 11: Oztoporik gabeko ataria, jardueraren arabera

Erabilera publikoko establezimenduetako mostradore edo barrei dagokienez, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 8.2 artikuluaren arabera, "jendeari arreta emateko leihatilak eta mostradoreak gehienez ere 1,10 m-ko altueran egongo dira, eta gutxienez 1,20 m-ko tartea izango dute, 0,80 m-ko altueran, eta oztoporik gabeko zuloa beheko aldean, 0,70 m-ko altueran eta 0,50 m-ko sakoneran".

Establezimenduen azterketatik ondorioztatzen da ehuneko handi batek (%62,7) ez dituela betetzen irisgarritasun-eskakizunak barra edo mostradoreen baldintzei dagokienez.

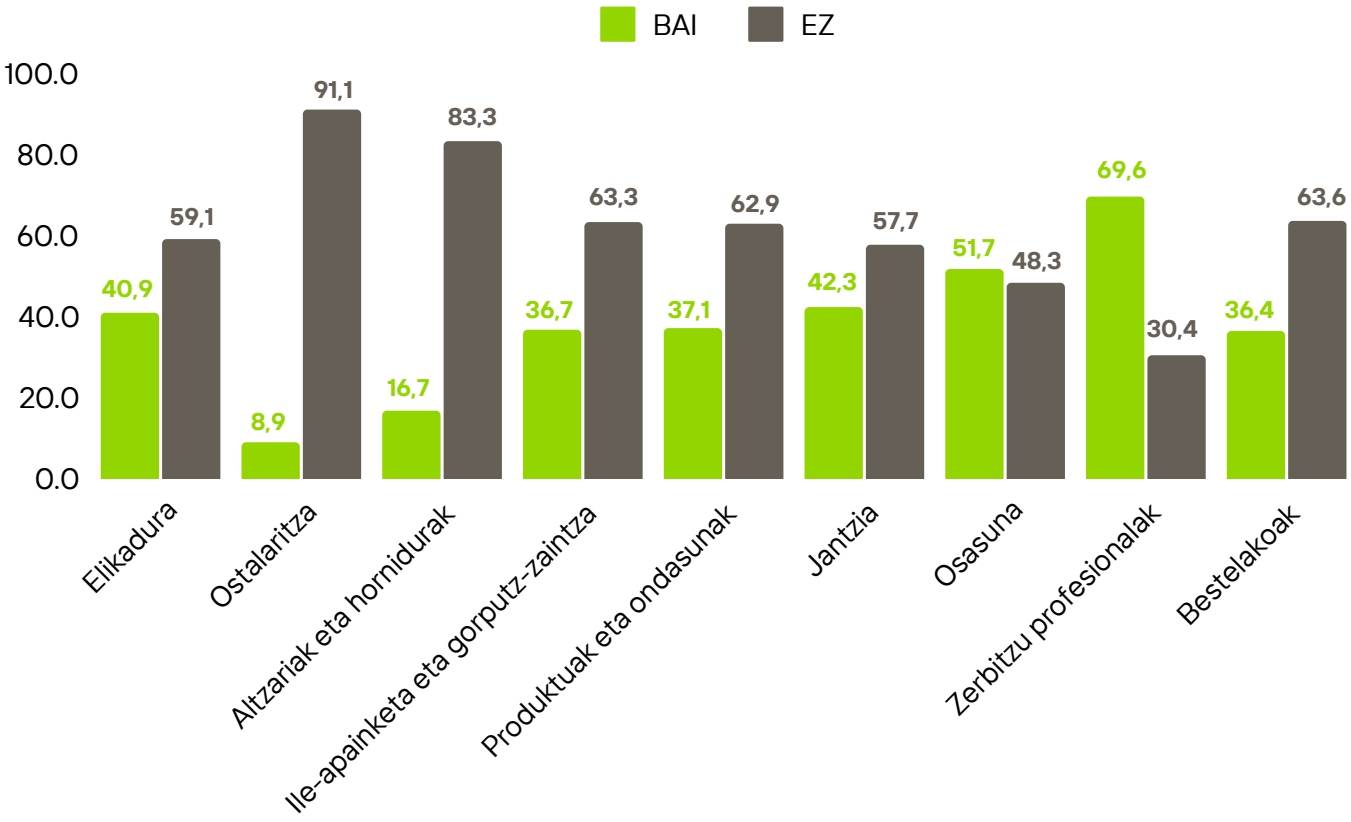
Arrazoi ohikoena elementu horren altuera da, behealdean oztoporik gabeko tarterik ez egotearekin batera, edo barrara edo mostradorera sartzeko oztopoak jartzearekin batera. Era berean, establezimendu askok, barra edo mostradore irisgarri bat izan arren, mugikortasun urriko pertsonek benetan erabiltzea eragozten duten ondasunez edo elementuez okupatuta daude.

Bestalde, adierazi behar da barra edo mostradore irisgarria duten establezimendu askotan jendeari arreta emateko mahaia dela, eta altuerari eta beheko hutsuneari dagokienez, bere diseinuaren ondorioz betetzen dituela irisgarritasun-beharrak, eta ez hainbeste irisgarritasunaren arloko jarduera espezifiko baten ondorioz.

MOSTRADORE EDO BARRA IRISGARRIA	ZBK.	%
BAI	93	37,3
EZ	156	62,7
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 14: Mostradore edo barra irisgarria

Ez-betetze gehien izan dituen jarduera ostalaritza izan da (%91,1), eta ondoren altzariak eta hornidurak (%83,3). Aitzitik, barra edo mostradore eskuragarriak dituzten establezimendu gehien dituen establezimendua zerbitzu profesionalena da, %30,4 ez baitira irisgarriak.

Grafikoa 12: Mostradore edo barra irisgarria, jarduera motaren arabera

Era berean, erabilera publikoko establezimenduetan ezarritako altzarien irisgarritasun-baldintzak aztertu dira, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskinean ezarritako baldintzak betetzen diren ala ez zehazteko. 8.1 artikuluan baldintza orokor batzuk ezartzen dira:

- Ahal den guztietan, alde berean lerrokatuta jarriko da.
- Altzarien arteko pasabide nagusiak 1,80 m-koak izango dira.
- Altzari guztiek ertzak edo izkinak erromoak izan beharko dituzte.
- Gurpil-aulkien erabiltzaileek erabiltzeko moduko diseinua izango du, eta mugikortasun-bastoien erabiltzaileentzat edo ikusmen-arazoak dituztenentzat zailtasunik edo arriskurik ez sortzeko moduan jarriko da.
- Erraz aurkitzeko moduan jarri beharko da, argiztapen ona izan beharko du eta erraz antzeman ahal izango da mugikortasun-makila bat erabiliz.

Alderdi horiek kontuan hartuta, analisiak erakusten du establezimenduen %69,1ek altzari irisgarriak dituela, eta %30,9k ez dituela betetzen beharrezko irisgarritasun-baldintzak.

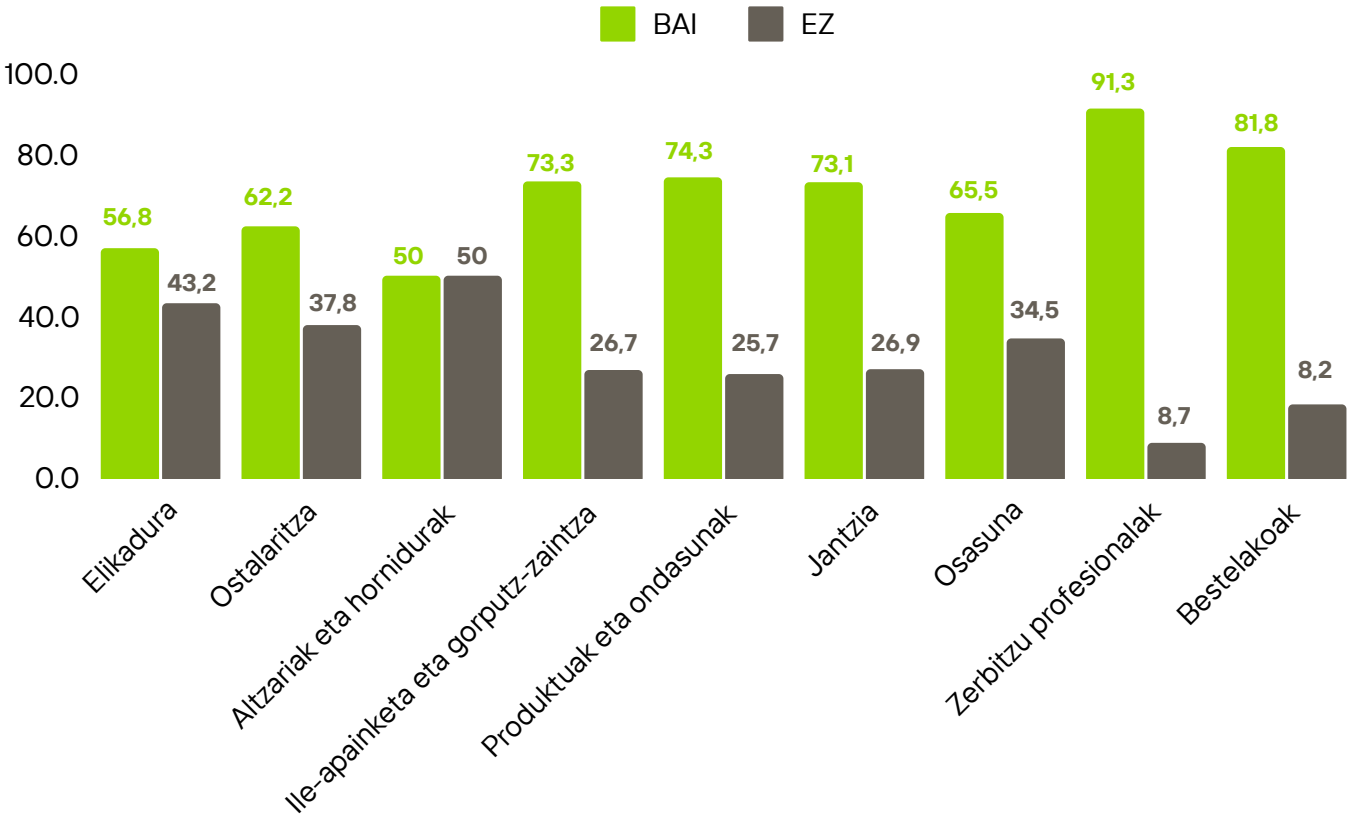
Legezko betebeharrak ez betetzeko arrazoi ohikoenak apalategien gehiegizko altuera, mahai eta aulkien altuera ere handiegia izatea edo beso-euskarririk gabeko aulkiak edo aulkiak egotea dira.

ALTZARI IRISGARRIAK	**ZBK.**	**%**
BAI	172	69,1
EZ	77	30,9
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 15: Altzari irisgarriak

Jarduera-motaren aldagaia aplikatuta, ondorioztatzen da altzariak irisgarritasun-baldintzak betetzen ez dituzten establezimenduen ehuneko handiena altzariak eta hornidurak saltzen dituztenetan ematen dela (%50), elikadura (%43,2), ostalaritza (%37,8) eta osasuna (%34,5) xede dutenen artean dagoela.

Grafikoa 13: Altzari irisgarriak, jarduera motaren arabera

Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 7. artikuluak higiene-zerbitzuen, aldagelen eta dutxen baldintzak arautzen ditu, eta, besteak beste, baldintza hauek ezartzen ditu: oztoporik gabeko 1,50 m-ko diametroko zirkulu baten inskripzioa, edo 90 cm-ko pasabide libreko zuloaren gutxieneko zabalera.

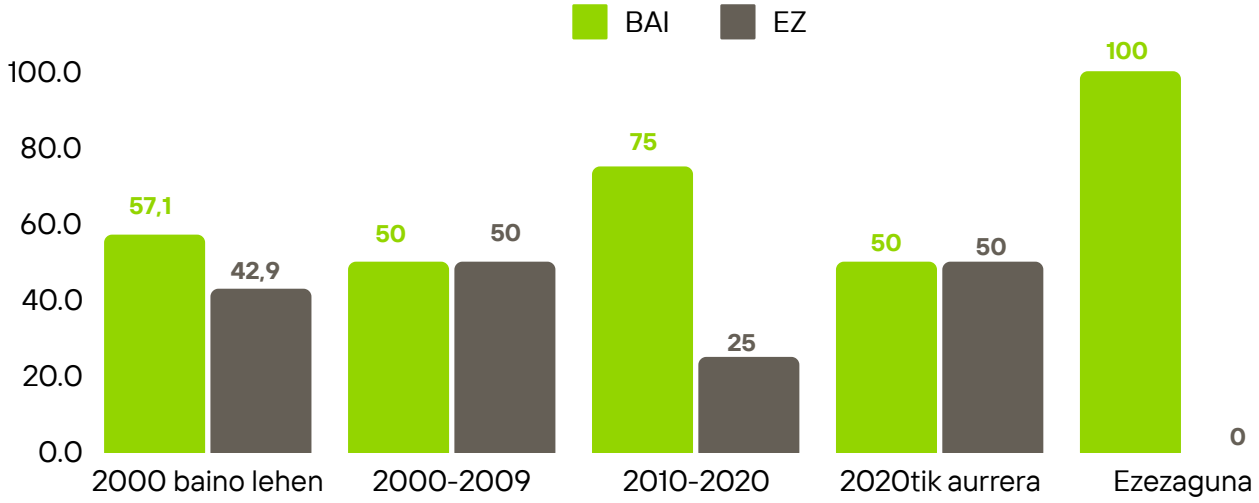
Diagnostikatu diren establezimendu guztietatik 29 dira aldagela edo aldagailua dutenak; horietatik 23 (%79,3) ehungintzako jarduerei dagozkie, 3 (%10,3) ile-apainketa eta gorputz-zaintzei, 2 (%6,9) ostalaritzari eta 1 (%3,4) osasunari.

Datuek erakusten dute aldagelen edo aldagailuen % 51,7 irisgarriak direla, eta % 48,3 ez direla eskuragarriak. Aurkitutako zailtasunik handiena espazio horien neurriak dira, baita sarbidea bera ere, igarotze-zabalera nahikoa ez delako.

ALDAGELA EDO ALDAGAILU IRISGARRIA	ZBK.	%
BAI	15	51,7
EZ	14	48,3
Guztira	**29**	**100,0**

Taula 16: Aldagela edo aldagailu irisgarria

Jardueraren hasiera-urteari dagokionez, 2000. urtea baino lehen irekitako establezimenduen artean aldagela edo aldagailu irisgarria %57,1 da, 2000-2010 aldian %50,0, 2010-2020 aldian %75,0 eta 2020tik aurrera %50,0.

Grafikoa 14: Aldagela edo aldagailu irisgarria, irekitzea-urtearen arabera

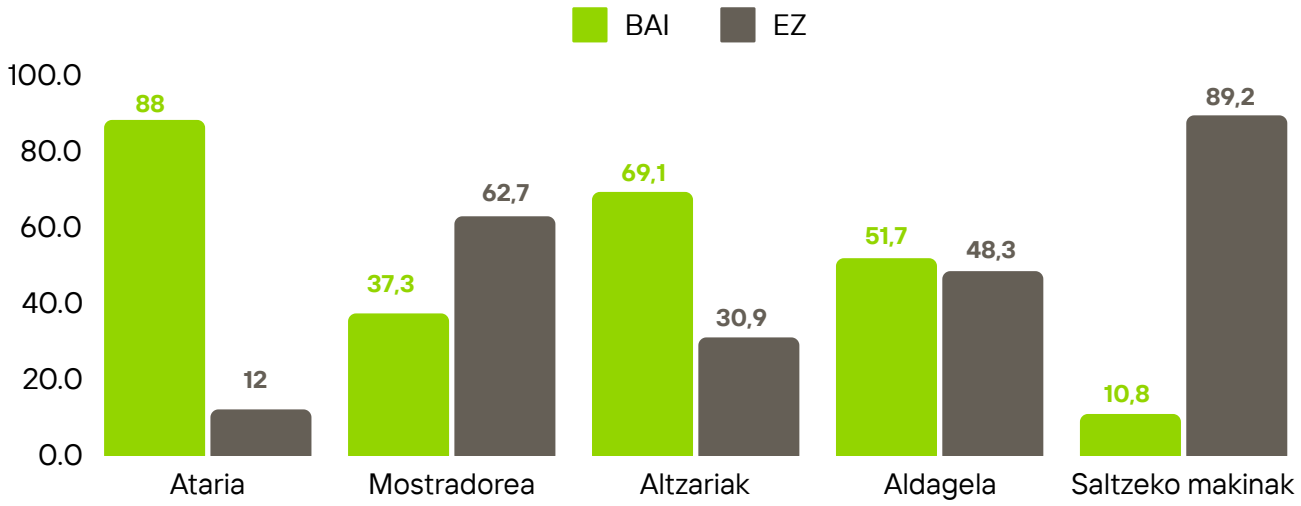
Establezimenduen barruko azken elementua makina saltzaileak izan dira. Horiei dagokienez, apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskinak honela dio, 8.3 artikuluan. "Erabiltzeko jarraibideak dituzten tabako-makinen kasuan, Braille sistemarekin, goi-erliebearekin eta makrokarakterrekin gehituko dira, ikusmen-arazoak dituzten pertsonek modu autonomoan erabili ahal izateko, aparkatzeko tiketak saltzeko makinetan izan ezik. Makina horiek soinu-informazioko gailu bat izatea gomendatzen da. Dialak eta txanponak 0,90 eta 1,20 m arteko altueran egongo dira. Txartelen edo espendidatutako produktuen bilketa irisgarria izango da mugikortasun- eta/edo manipulazio-arazoak dituzten pertsonentzat, eta 0,70 m-ko altueran kokatuko dira".

Aztertutako establezimendu guztietatik 37k dute saltzeko makina, eta horietatik %10,8k betetzen dituzte lehen aipatutako irisgarritasun-baldintzak, eta %89,2k ez dituzte betetzen.

SALTZEKO MAKINA IRISGARRIAK	**ZBK.**	**%**
BAI	4	10,8
EZ	33	89,2
Guztira	**37**	**100,0**

Taula 17: Saltzeko makina irisgarriak

Laburbilduz, establezimenduen barruko irisgarritasuna jasotzen da jarraian, aurrez aztertutako elementuak kontuan hartuta:

Grafikoa 15: Establezimenduaren barrualdean irisgarritasuna

07.4. KOMUNA

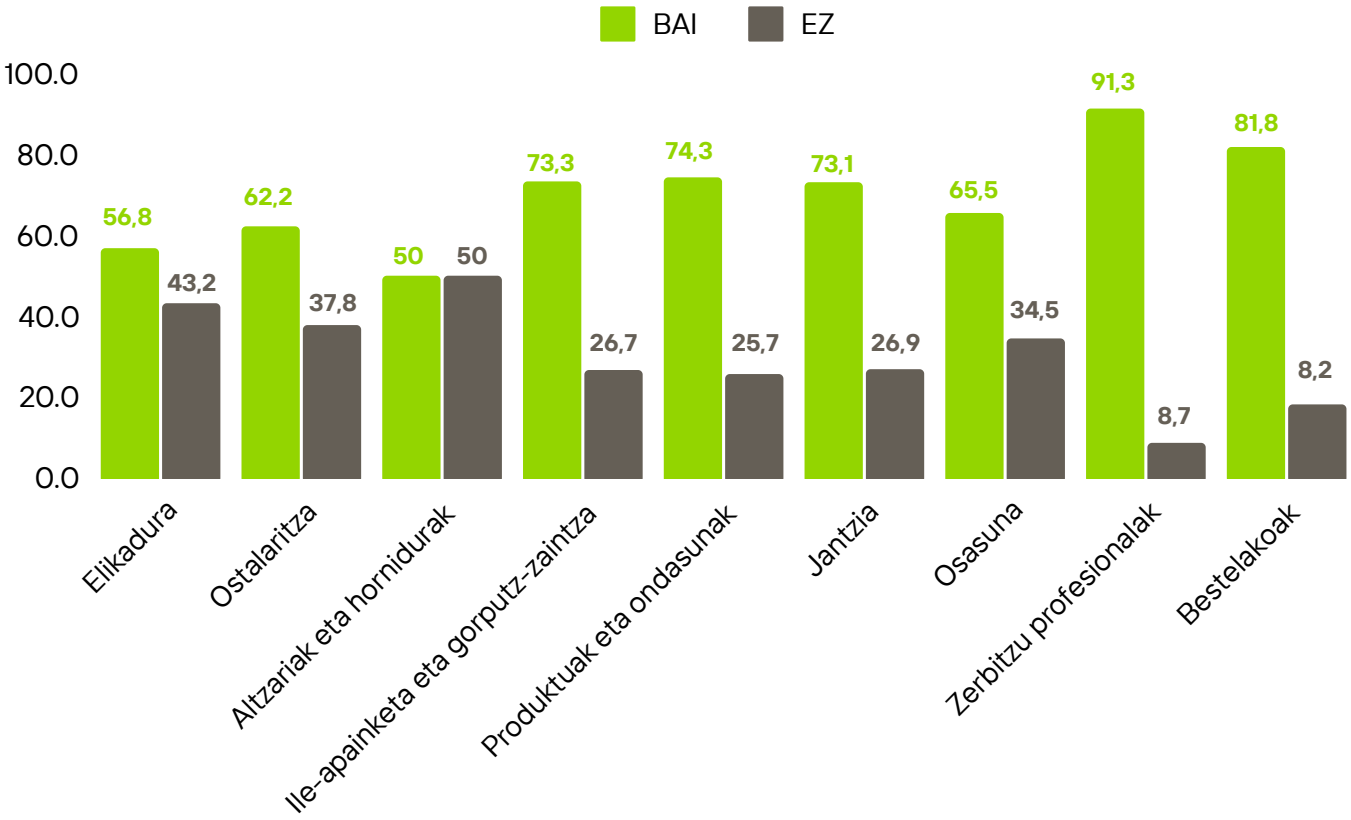
Erabilera publikoko establezimenduetako komunetan beharrezkoak diren baldintzak betetzea funtsezko faktorea da haien irisgarritasuna bermatzeko eta, ondorioz, pertsona guztiek berdintasunezko baldintzetan erabiltzeko.

Ildo horretatik, Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskinaren 7.2 artikuluak ezartzen duenez, "mugikortasun murriztua duten pertsonentzako higiene-zerbitzuek hiri-inguruneko irisgarritasun-baldintza teknikoei buruzko II. eranskineko komun publikoei dagokien atalean jasotako ezaugarriak izango dituzte".

Aipatutako II. eranskinak komunek bete behar dituzten baldintza teknikoak ezartzen ditu, besteak beste, komunak banatzeko espazioan oztoporik gabeko zirkulua, ateen gutxieneko zabalera, argiztapen-baldintzak, kontraste kromatikoa eta errotulazioa, egokitutako komunaren kabinaren ezaugarriak, komunaren beraren ezaugarriak, etab.

Abiapuntu gisa, esan behar da diagnostikatu diren establezimendu guztietatik 87 (%34,9) direla komuna dutenak. Jarduera motaren arabera, ostalaritzako establezimenduen %97,8k komuna dute, eta ile-apainketako eta gorputz-zaintzako jardueretarako establezimenduen %76,7k. Aitzitik, altzariak eta hornidurak saltzeko xedea dutenek, produktuek eta ondasunek eta ehun-saltokiek ez dute komunik instalazioetan.

Grafikoa 13: Altzari irisgarriak, jarduera motaren arabera

Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 7. artikuluak higiene-zerbitzuen, aldagelen eta dutxen baldintzak arautzen ditu, eta, besteak beste, baldintza hauek ezartzen ditu: oztoporik gabeko 1,50 m-ko diametroko zirkulu baten inskripzioa, edo 90 cm-ko pasabide libreko zuloaren gutxieneko zabalera.

Diagnostikatu diren establezimendu guztietatik 29 dira aldagela edo aldagailua dutenak; horietatik 23 (%79,3) ehungintzako jarduerei dagozkie, 3 (%10,3) ile-apainketa eta gorputz-zaintzei, 2 (%6,9) ostalaritzari eta 1 (%3,4) osasunari.

Datuek erakusten dute aldagelen edo aldagailuen % 51,7 irisgarriak direla, eta % 48,3 ez direla eskuragarriak. Aurkitutako zailtasunik handiena espazio horien neurriak dira, baita sarbidea bera ere, igarotze-zabalera nahikoa ez delako.

ALDAGELA EDO ALDAGAILU IRISGARRIA	ZBK.	%
BAI	15	51,7
EZ	14	48,3
Guztira	**29**	**100,0**

Taula 18: Aldagela edo aldagailu irisgarria

Halaber, komun baten irisgarritasuna zehazteko funtsezkoak diren bost alderdi aztertu dira: atea, barruko biraketa, komuneko barrak, konketa, eta altzariak edo antzeko elementuak.

Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak elementu horiek bete behar dituzten ezaugarriak ezartzen ditu:

- Atea: gutxieneko zabalera 0,90 m-koa izango da. Orriek, bi aldeetan, zokalo babesgarri bat izango dute, gutxienez 30 cm-ko altueraraino, atearen zabalera osoa estaliz, eta inoiz ez da barrurantz irekiko.

- Barrualdean biraketa: lurretik 0,70 metrora arteko oztoporik gabeko zirkulu bat inskribatu behar da, 1,50 m-ko diametrokoa, eta 1,80 m-ko diametroa izatea gomendatzen da.

- Komuneko barrak: transferentziak errazteko, komunaren bi alboetan barra zurrunak jarriko dira, gutxienez bat hormaren gainean eraisgarria, sarrerakoa, 805 cm-ko altueran sendo ainguratuak, 90 eta 80 cm arteko luzerakoak.

- Konketa: 0,80 m-ko altueran jarritako idulkirik gabeko konketa bat jarriko da gutxienez, eta txorrota izango du, monomando motakoa edo automatikoa.

- Altzariak edo antzeko elementuak: ispiluek beheko ertza 90 cm-tik gorakoa ez den altueran izango dute, eta erorketa txiki batekin jarriko dira, beheko planoak ikusi ahal izateko. Komunean jartzen diren esekitokiak, eskuoihalak, erlaitzak edo antzeko beste elementu batzuk gutxienez elementu bakoitzeko batean jarriko dira, 0.90 eta 1.20 m bitarteko altueran.

Jarraian, elementu bakoitzean establezimenduen azterketa presentzialaren ondorioz lortutako emaitzak erakusten dira:

	ATE IRISGARRIA		**BARRUALDEAN BIRAKETA**		**KOMUNEKO BARRAK**		**KONKETA IRISGARRIA**		**ALTZARI EDO ANTZEKO ELEMENTU IRISGARRIAK**	
	Zbk.	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk. .**	**%**
BAI	39	44,8	39	44,8	28	32,2	33	37,9	28	32,2
EZ	48	55,2	48	55,2	59	67,8	54	62,1	59	67,8
Guztira	**87**	**100,0**	**87**	**100,0**	**87**	**100,0**	**87**	**100,0**	**87**	**100,0**

Taula 19: Komuneko elementuen irisgarritasuna

Komunen irisgarritasunak mugikortasun urriko pertsonen moldaera zailduko duten oztoporik ez izatea eskatzen du. Ikusi da komunen %67,8k ez dutela oztoporik barrualdean, eta %32,2k, aldiz, bai. Kasu horietan, oztoporik ohikoenak altzariak eta barruko joan-etorria eta mugikortasuna zailtzen duten elementuak dira, eta hiru kasutan komuna biltegi gisa erabiltzen da, guztiak ile-apainketarekin eta gorputzaren zaintzarekin lotutako jardueretan.

Bestalde, komunen %36,8k sistema automatikoa duen argi-etengailua duela ikusi da.

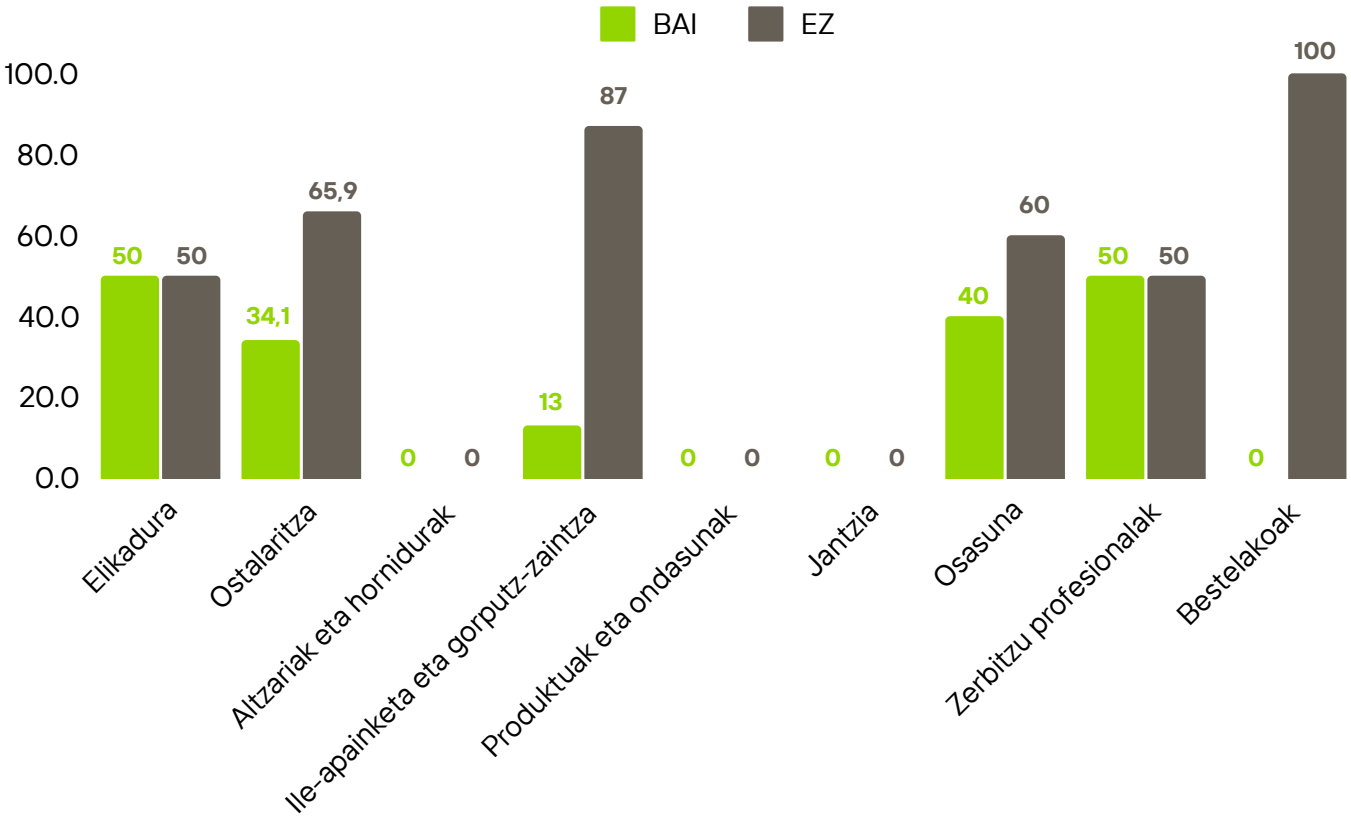
Establezimenduetako komunaren irisgarritasuna kalifikatzeko elementu erabakigarrienak kontuan hartuta (atea, barruko biraketa, komuneko barrak, konketa eta altzariak edo antzeko elementuak), ondorioztatu daiteke komuna duten establezimenduen %29,9k bermatzen dutela komunaren irisgarritasuna, eta %70,1ek, aldiz, ez.

ESTABLEZIMENDUAREN KOMUNEAN IRISGARRITASUNA	ZBK.	%
BAI	26	29,9
EZ	61	70,1
Guztira	**87**	**100,0**

Taula 20: Establezimenduaren komunean irisgarritasuna

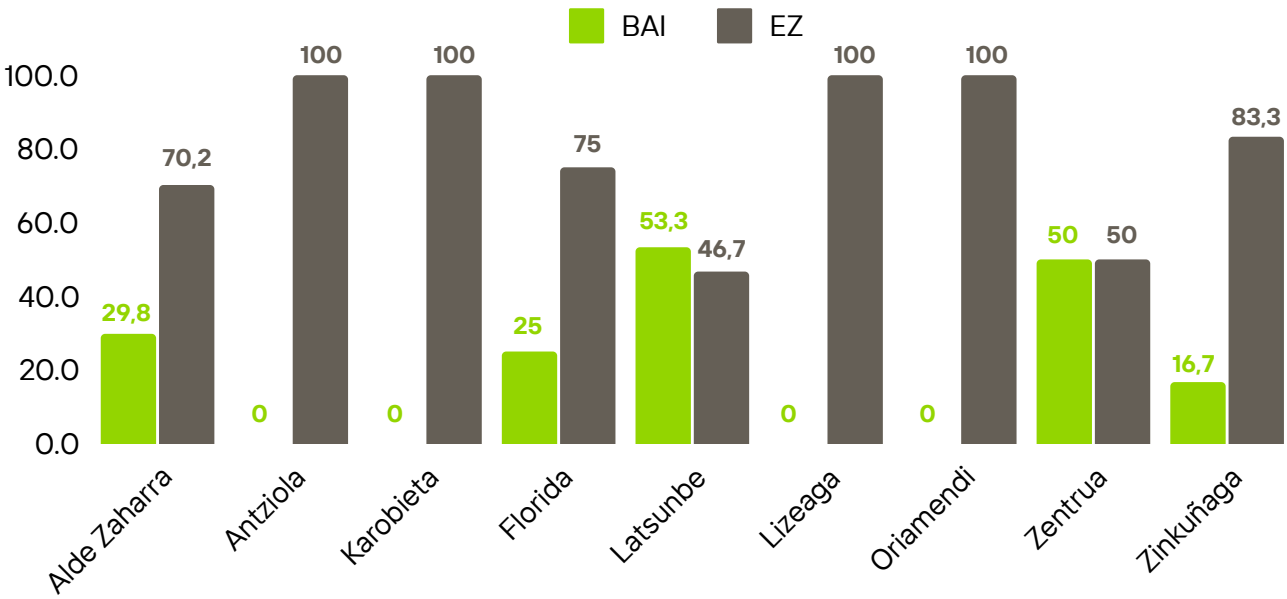
Jarduera motari dagokionez, eta neurri handienean komuna duten establezimenduak erreferentziatzat hartuta, nabarmentzekoa da ostalaritzako jardueretan irisgarriak dituzten komunak %34,1 direla, eta ile-apainketa eta gorputz-zaintzarekin lotutakoak, berriz, %13,0. Beraz, bi establezimendu mota horietan, batez beste, establezimenduen %76,5en komuna ezin dute erabili mugikortasun murriztua duten pertsonek autonomia- eta berdintasun-baldintzetan.

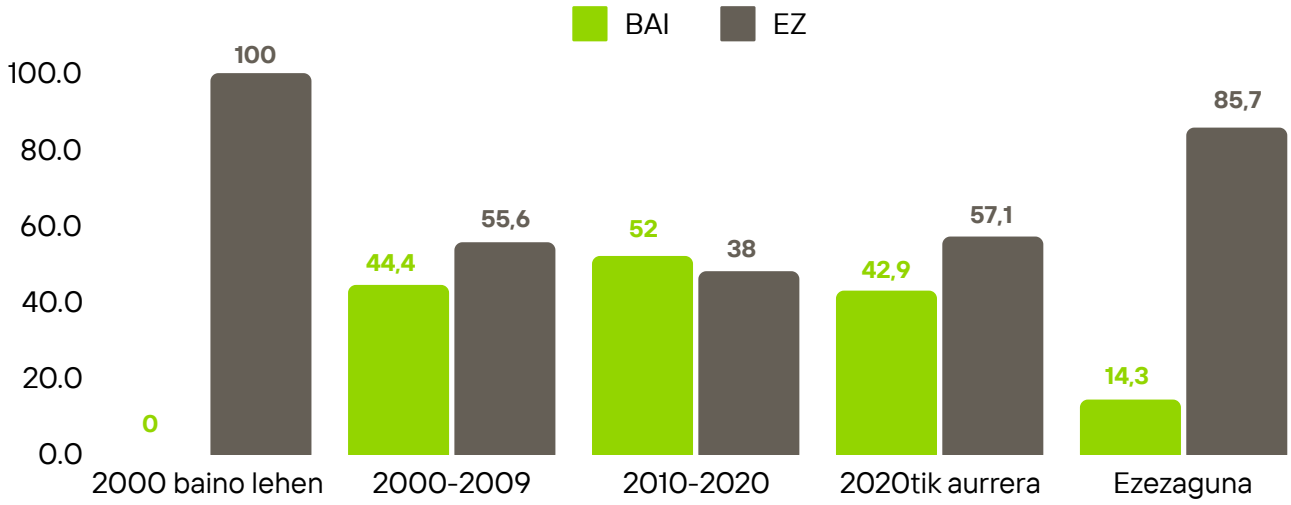
Grafikoa 17: Establezimenduaren komunean irisgarritasuna, jarduera motaren arabera

Establezimendua kokatuta dagoen auzoari dagokionez, eta diagnostikoan ordezkaritza handiena duten auzoak erreferentziatzat hartuta, ikus daiteke Alde Zaharreko establezimenduen %29,8k ez dutela komun irisgarririk; Latsunben, berriz, komun irisgarria dutenen ehunekoa handiagoa da (%53,3) komun irisgarririk ez dutenena baino.

Grafikoa 18: Establezimenduaren komunean irisgarritasuna, auzoaren arabera

Irekitze-urtearen aldagaia aplikatuta, emaitzek erakusten dute Euskadin irisgarritasun-arauak indarrean jarri aurretik zegoen abiapuntuko egoerak (abenduaren 4ko 20/1997 Legea eta apirilaren 11ko 68/2000 Dekretua) komun irisgarriak zituzten establezimenduen gabezia islatzen zuela, eta testuinguru hori nabarmen hobetu zen geroago. Hala ere, geldialdia eta, are gehiago, atzerakada ikusten da 2020. urtearen ondoren hasitako jarduerekin alderatuta.

Grafikoa 19: Establezimenduaren komunean irisgarritasuna, irekitze-urtearen arabera

07.5. IGOGAILUA EDO JASOGAILUA

Erabilera publikoko establezimenduen azterketari esker, igogailua duten bi lokal daudela identifikatu ahal izan da, lokal horietan dauden mailak gainditzeko. Establezimendu horietako batek elikadura du jarduera, eta bestea jarduera profesionalei lotuta dago. Kokapenari dagokionez, bat Alde Zaharrean dago eta bestea Erdialdean.

Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuaren III. eranskineko 5.3.4 artikuluak igogailuek bete beharreko baldintza teknikoak arautzen ditu. Hala, besteak beste, honako gai hauek jasotzen dira:

- Igogailuaren berri ematen duten karaktereek (piktogramak, makrotipoak, errotuluak, etab.) IV. Eranskineko seinaleztapen-sistemen atalean ezarritako zehaztapenak bete beharko dituzte (komunikazioaren irisgarritasunari buruzkoa).

- Kanpoko dei-sakagailuen ondoan eta kabinara sartzeko ateen aurrean dauden sarbide-plataformek 1,80 m-ko diametroko zirkulu bat inskribatu ahal izateko moduko gutxieneko neurriak izango dituzte, oztoporik gabe.

- Dei-sakagailuak presioaren bidez eragingo dira eta 0,90 eta 1,20 m arteko altueran instalatuko dira.

- Sarbide-plataformako botoiak tamainagatik ondo irakurtzeko moduko karaktereak izan beharko ditu, goi-erliebean eta Braille sisteman, gainerako botoiekiko kontraste kromatiko onarekin.

- Kabinaren gutxieneko sakonera 1,40 Sarbide-plataformako botoiak tamainagatik ondo irakurtzeko moduko karaktereak izan beharko ditu, goi-erliebean eta Braille sisteman, gainerako botoiekiko kontraste kromatiko onarekin.

- Kabinaren gutxieneko sakonera 1,40 m-koa izango da, eta gutxieneko zabalera 1,10 m-koa.

- Kabinako botoiak ontziratzeko ate nagusiaren albo batean jarriko dira, sakagailuak gehienez ere kabinaren zoladuraren sestratik 0,90 eta 1,20 m arteko altueran.

- Sakagailuak presioaren bidez abiaraziko dira, eta barruko argiztapena izango dute, sakatzen direnean martxan jarriko dena. Botoi-ontziaren gainerako koloreez bestelakoa izango da, eta ondo kontrastatuko da, bai hondoko kolorearekin, bai kabinako gainerako hormekin. Sakagailuek goi-erliebeko eta Braille sistemako zenbakiak izango dituzte.

- Solairura iristea eta atea automatikoki irekitzea adierazle akustiko batekin seinaleztatuko dira.

- Igogailuko eskailburuetako eta kabinako ateak automatikoak izango dira, eta desplazamendu horizontalekoak, mugikortasun urriko pertsonak prezipitaziorik gabe sartu edo irten ahal izateko behar den denborarekin.

- Ateak ireki ondoren, igarotzeko zabalera librea 90 cm-koa izango da, kabinaren zabalera 1,10 m-tik beherakoa denean izan ezik; kasu horretan, ateak 0,80 m-ko zabalera izango du gutxienez.

Adierazitako faktoreen arabera, igogailua duten establezimenduetan diagnostikatutako betetze-maila erakusten da jarraian:

	AURREZ AURREKO ESPAZIO IRISGARRIA		**DEI-ETENGAILU EGOKIA**		**PLATAFORMA IRISGARRIA**		**AGINTE EGOKIAK**		**SEINALEZTAPEN IRISGARRIA PERTSONA GUZTIENTZAT**	
	Zbk. / Núm.	**%**	**Zbk. / Núm.**	**%**	**Zbk. / Núm.**	**%**	**Zbk. / Núm.**	**%**	**Zbk. / Núm.**	**%**
BAI / SÍ	2	100	2	100	2	100	2	100	0	100
EZ / NO	0	0	0	0	0	0	0	0	2	100
Guztira / Total	**2**	**100,0**	**2**	**100,0**	**2**	**100,0**	**2**	**100,0**	**2**	**100,0**

Taula 21: Igogailua edo jasogailuaren irisgarritasun-ezaugarriak

Ikus daitekeenez, establezimenduetako igogailuek beharrezko irisgarritasun-baldintzak betetzen dituzte funtsezko alderdi gehienetan, seinaleztapenean izan ezik.

07.6. TERRAZA

Establezimenduetako irisgarritasunaren diagnostikoaren arabera, terraza funtsezkoa izan daiteke irisgarritasuna eta eskainitako zerbitzuen erabilera bermatzeko.

Establezimendu guztietatik 42k (%16,9) dute terraza, eta 207k (%83,1) ez. Terrazak %95,2 ostalaritza-jardueran ematen dira, eta gainerako %4,8a elikadurari lotutakoetan. Auzoari dagokionez, terrazen %57,1 Alde Zaharrean daude, %14,3 Latsunben, %14,3 Zikuñagan, %9,5 La Floridan, %2,4 Lizeagan eta %2,4 Oriamendin.

ESTABLEZIMENDUAREN KOMUNEAN IRISGARRITASUNA	ZBK.	%
BAI	42	16,9
EZ	207	83,1
Guztira	**249**	**100,0**

Taula 22: Terraza establezimenduan

Apirilaren 11ko 68/2000 Dekretuak II. Eranskineko 4.2 artikuluaren arabera, "erabilera publikoko espazio libreetan edo oinezkoentzako ibilbideen ondoan instalatutako aldi baterako jarduerek edo jarduera iraunkorrek, hala nola kioskoak, salmenta-postuak edo erakusketak, ostalaritzako terrazak edo antzeko beste batzuk, ez dute inoiz oinezkoentzako ibilbidea oztopatuko, eta haien irisgarritasuna kontuan hartuta diseinatu beharko dira".

Era berean, "erabilera publikoko elementuak, hala nola, telefono-kabinak edo - horma - hobiak, iturriak, bankuak, kutxazainak, markesinak, erakusmahaiak, kanpo-erakusmahaiak, aldizkarien kioskoak edo antzekoak, irisgarritasunean zailtasunak dituzten pertsonek erabili ahal izateko moduan diseinatu eta kokatuko dira".

Irisgarritasunaren arloko arauetan ezarritakoaren arabera, diagnostikoan baloratu da baldintzak betetzea ibilbide irisgarria, altzarien irisgarritasuna eta seinaleztapena bezalako alderdietan. Jarraian, lortutako emaitzak erakusten dira:

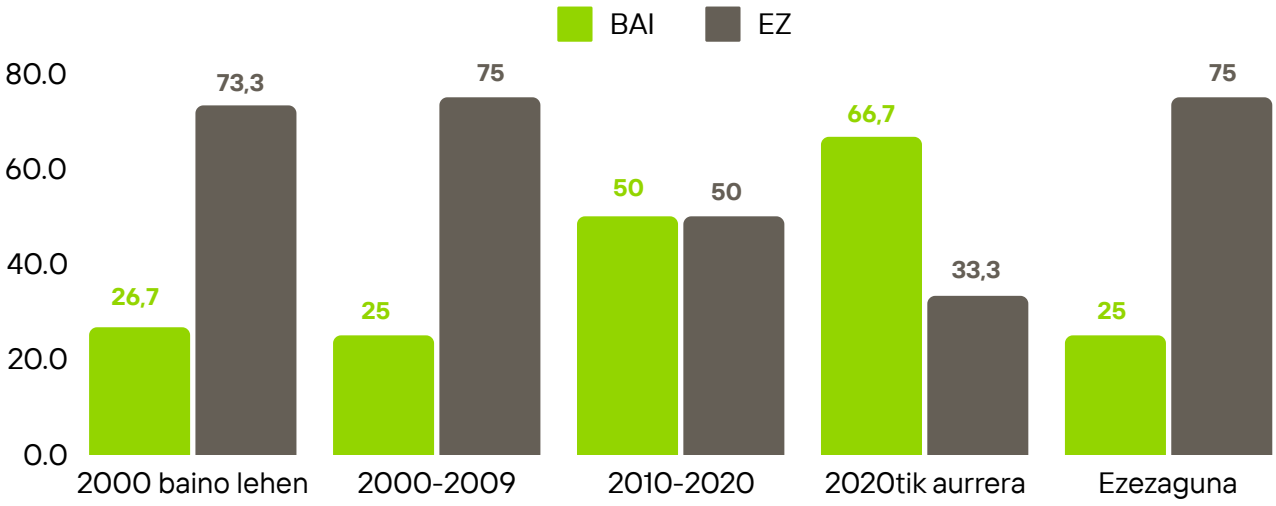
	ALTZARIEK IBILBIDE IRISGARRIA AHALBIDETZEN DUTE		MAHAI IRISGARRIAK		SEINALEZTAPEN IRISGARRIA	
	Zbk.	**%**	**Zbk.**	**%**	**Zbk.**	**%**
BAI	15	35,7	37	88,1	0	0
EZ	27	64,3	5	11,9	42	100
Guztira	**42**	**100,0**	**42**	**100,0**	**42**	**100,0**

Taula 23: Terrazaren irisgarritasuna

Datuek erakusten dutenez, altzariak, gehienetan, oztopo izaten dira establezimendura sartzeko edo kanpoan ibiltzeko. Batez ere ostalaritzako jardueretan gertatzen da hori; izan ere, kasuen %65,0an altzariek eragozten dute ibilbide irisgarri bat egotea, eta elikadurarekin lotutako jardueretan, berriz, ehuneko hori %50,0ra jaisten da.

Auzoari dagokionez, Alde Zaharrean terrazen %54,2k ez dituzte betetzen irisgarritasun-baldintzak ibilbideari dagokionez, %75,0k La Floridan, %83,3k Latsunben eta %83,3k Zentruan.

Irekiera-urteari dagokionez, bilakaera positiboa ikusten da, jarduera hasi zen urtea berriagoa den heinean:

Grafikoa 20: Terrazako altzariek ibilbide irisgarria ahalbidetzen dute, irekitze-urtearen arabera

Terrazetako mahaiei dagokienez, ostalaritzarekin lotutako jardueren %87,5ek irisgarriak dituzte; elikadurakoetan, berriz, ehunekoa %100,0ra igotzen da.

Establezimenduaren irekiera-urtea aztertuz gero, 2000. urtetik aurrera mahai guztiek irisgarritasun-baldintzak betetzen dituztela ondorioztatzen da.

Irisgarritasunaren ikuspegitik, terrazek duten alderdirik negatiboena seinaleztapena da, argi eta garbi; izan ere, terrazetako batek ere ez ditu betetzen legez ezarritako eskakizunak.

- Ateak ireki ondoren, igarotzeko zabalera librea 90 cm-koa izango da, kabinaren zabalera 1,10 m-tik beherakoa denean izan ezik; kasu horretan, ateak 0,80 m-ko zabalera izango du gutxienez.

Adierazitako faktoreen arabera, igogailua duten establezimenduetan diagnostikatutako betetze-maila erakusten da jarraian:

08.
DATUEN SISTEMATIZAZIOA: ADIERAZLEEN KALIFIKAZIOA

Erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostikoaren helburua da, ebaluazio objektibo batetik abiatuta, pertsona guztiek zerbitzuak berdintasun-baldintzetan eskuratu eta erabili ahal izatea bermatzeko beharrezkoak diren neurriak eta jarduketak diseinatzea.

Beraz, funtsezkoa da establezimenduen azterketa presentzialaren bidez bildutako informazioa modu eraginkorrean ustiatzea, , lehentasun- eta eraginkortasun-irizpideen araberako neurriak ezartzeko.

Horretarako, diagnostikoan zehar eremu desberdinetan (ingurunea, sarbidea, barrualdea, komuna, igogailua edo jasogailua eta terraza) erabilitako adierazleak kalifikatzeko sistema bat erabili da, ikuspegi metodologiko bikoitzetik: datu orokorren kalifikazioa, eta datuen kalifikazioa aldagaiak aplikatuz.

Adierazleei dagokienez, 31 izan dira diagnostikoan erabili direnak:

1. Oztopoak establezimendurako ibilbidean.
2. Espaloien irisgarritasun-egoera.
3. Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua.
4. Seinaleztapen egokia sarreran.
5. Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistema irisgarria.
6. Kaleko sarbidea dutela (0 kota).
7. Arrapala irisgarria.
8. Atearen irekiera erraza.
9. Atearen pasabide-zabalera irisgarria.
10. Banda seinaleztatzaileak eta zokalo babeslea kristalezko atean.
11. Irisgarritasuna establezimendurako sarbidean.
12. Oztoporik gabeko ataria.
13. Mostradore edo barra irisgarria.
14. Altzari irisgarriak barrualdean.
15. Aldagela edo aldagailu irisgarria.
16. Saltzeko makina irisgarriak
17. Komunaren seinaleztatze irisgarria.
18. Ate irisgarria komunean.
19. Komunaren barrualdean biraketa.
20. Komuneko barrak.
21. Komuneko konketa irisgarria.
22. Komuneko altzari irisgarriak.
23. Komunaren irisgarritasuna.
24. Aurrez aurreko espazio irisgarria igogailuan.
25. Dei-etengailu irisgarria igogailuan.
26. Plataforma irisgarria igogailuan.
27. Aginte irisgarriak igogailuan.
28. Seinaleztapen irisgarria igogailuan.
29. Terrazako altzariek ibilbide irisgarria ahalbidetzen dute.
30. Mahai irisgarriak terrazan.
31. Seinaleztapen irisgarria terrazan.

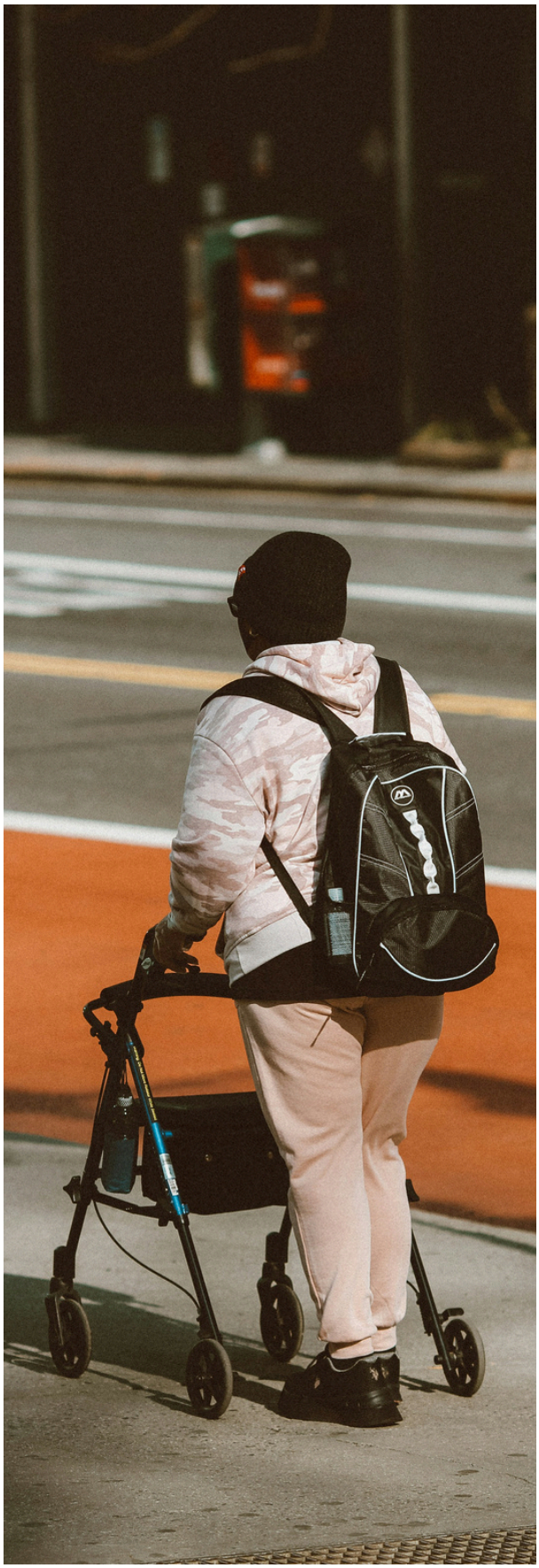
Bestalde, adierazle bakoitzari aplikatutako aldagaiak honako hauek izan dira:

1. Establezimenduaren jarduera mota.
2. Establezimenduaren kokapen-auzoa.
3. Establezimenduaren jardueraren hasiera-urtea.

Sistema horren bidez, adierazle bakoitza kalifikatu da, irisgarritasun-baldintzen betetze-mailaren araberako puntuazioa aplikatuta (gutxienez 0 eta gehienez 10), honako baliokidetasun hauen arabera:

- %0 betetzea: 0 puntu
- %1-10 bitarteko betetze-maila: puntu 1
- %11-20 bitarteko betetze-maila: 2 puntu
- %21-30 bitarteko betetze-maila: 3 puntu
- %31-40 bitarteko betetze-maila: 4 puntu
- %41-50 bitarteko betetze-maila: 5 puntu
- %51-60 bitarteko betetze-maila: 6 puntu
- %61-70 bitarteko betetze-maila: 7 puntu
- %71-80 bitarteko betetze-maila: 8 puntu
- %81-90 bitarteko betetze-maila: 9 puntu
- %91-100 bitarteko betetze-maila: 10 puntu
- Adierazle jakin bat aplikatzen ez den kasuetan, Ez Aplikagarritzat (EA) kalifikatu da

Jarraian, adierazle bakoitzean lortutako puntuazioa jasotzen da, baita irisgarritasun-baldintzen betetze-mailaren batez bestekoa ere, horien guztizkoa kontuan hartuta:

	KALIFIKAZIOA
1.- Oztopoak establezimendurako ibilbidean	8
2.- Espaloien irisgarritasun-egoera	10
3.- Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua	9
4.- Seinaleztapen egokia sarreran	0
5.- Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistema irisgarria	2
6.- Kaleko sarbidea dutela (0 kota)	2
7.- Arrapala irisgarria	9
8.- Atearen irekiera erraza	4
9.- Atearen pasabide-zabalera irisgarria	9
10.- Banda seinaleztatzaileak, zokalo babeslea	1
11.- Sarbidean irisgarritasuna	4
12.- Oztoporik gabeko ataria	9
13.- Mostradore edo barra irisgarria	4
14.- Altzari irisgarriak	7
15.- Aldagela edo aldagailu irisgarria	6
16.- Saltzeko makina irisgarriak	1
17.- Komunaren seinaleztatze irisgarria	1
18.- Ate irisgarria komunean	5
19.- Komunaren barrualdean biraketa	5
20.- Komuneko barrak	4
21.- Komuneko konketa irisgarria	4
22.- Komuneko altzari irisgarriak	4
23.- Komunaren irisgarritasuna	3
24.- Aurrez aurreko espazio irisgarria	10
25.- Dei-etengailu irisgarria igogailuan	10
26.- Plataforma irisgarria	10

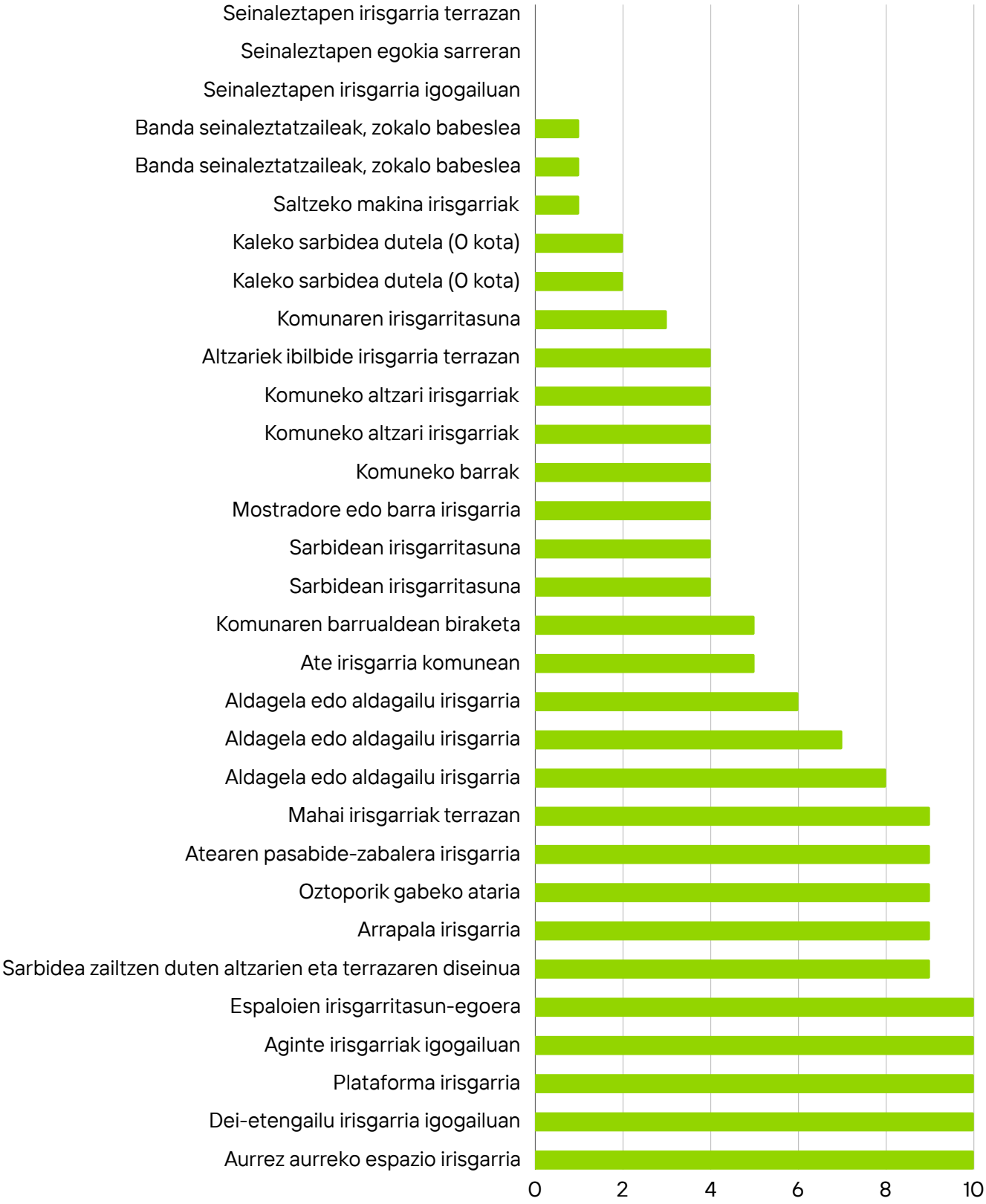
27.- Aginte irisgarriak igogailuan	10
28.- Seinaleztapen irisgarria igogailuan	0
29.- Altzariek ibilbide irisgarria terrazan	4
30.- Mahai irisgarriak terrazan	9
31.- Seinaleztapen irisgarria terrazan	0
GUZTIRA	**164**
BATEZBESTEKOA	**5,3**

Taula 24: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza

Datuek erakusten dutenez, adierazleen multzoa batez beste 5,3 puntura iristen da 10etik, irisgarritasun-baldintzak betetzeari dagokionez.

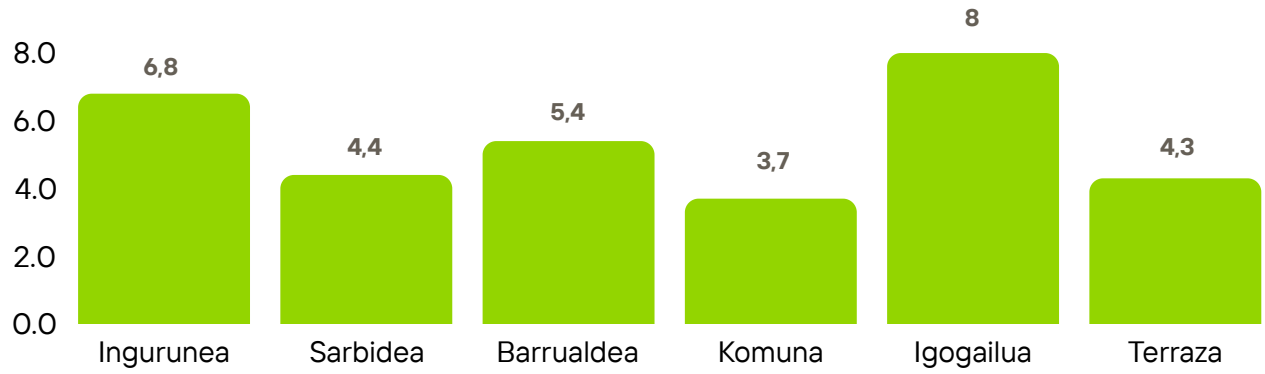
Emaitza positiboenak igogailuei buruzko adierazleetan lortzen dira (zehaztu behar da igogailua duten bi establezimendu baino ez direla behatu), baita inguruko espaloien baldintzetan ere. Beste muturrean, seinaletikarekin lotutako alderdiek irisgarritasun-arauak erabat ez direla betetzen erakusten dute.

Jarraian, adierazleak agertzen dira, lortutako puntuazioaren arabera ordenatuta:

Grafikoa 21: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, puntuazio ordenaren arabera

Establezimenduaren eremuei dagokienez, funtsezkoak diren esparruetan, hala nola sarbidea bera, komunaren baldintzak edo terrazaren kokapena ez dira 5 puntura ere iristen, eta puntuaziorik onenak igogailuan eta lokalaren inguruan lortu dira.

Grafikoa 22: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, establezimenduaren eremuaren arabera

Adierazleen azterketa orokorra egin ondoren, lortutako datuak sistematizatu dira, dagokion puntuazioa aplikatu ondoren, aldagaiak kontuan hartuta. Lehenengoa establezimenduen **jarduera motari** buruzkoa da, horietan irisgarritasun-baldintzak betetzeari dagokionez dauden aldeak zehazteko:

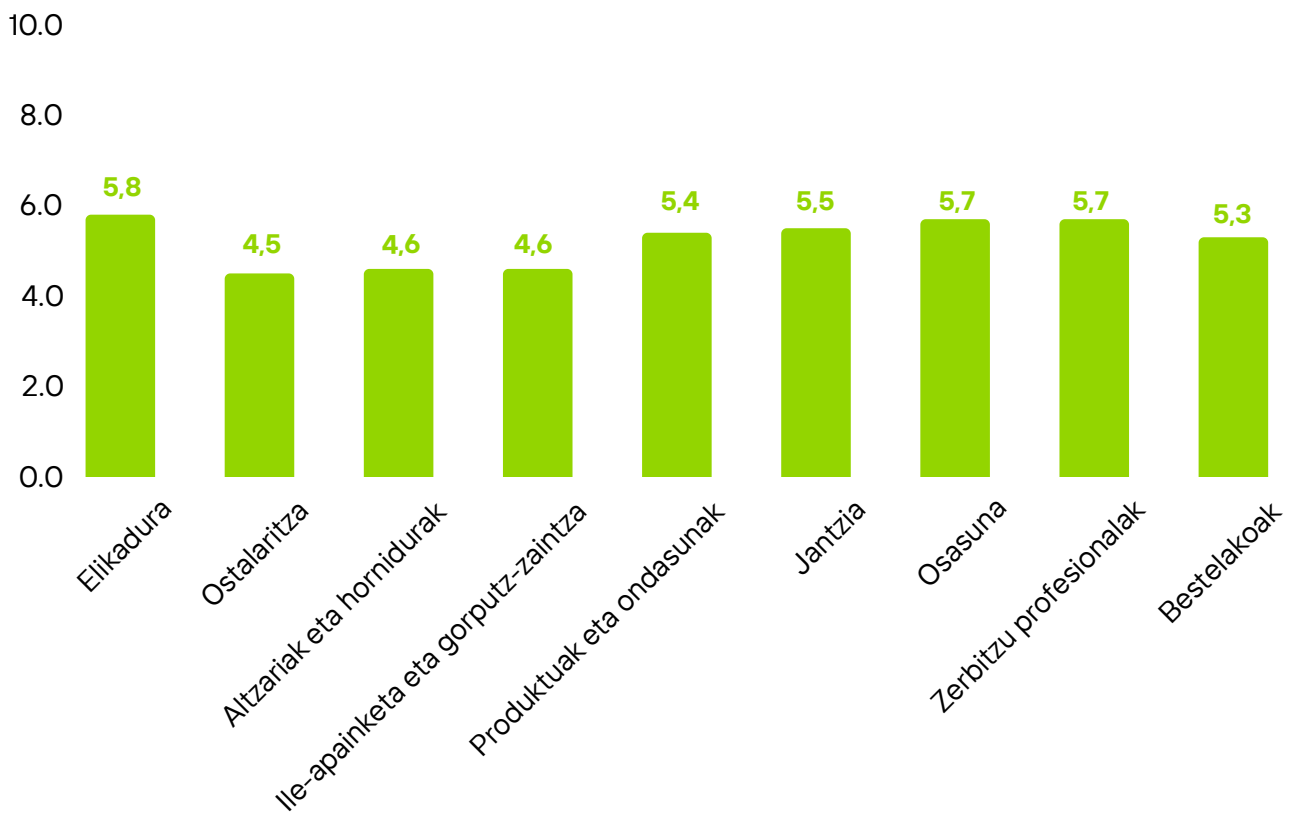

	Elikadura	Ostalaritza	Altzariak eta hornidurak	Ile-apaintketa, gorputz zaintza	Produktuak eraondasunak	Jantzia	Osasuna	Zerbitzu profesionalak	Beste batzuk	**GUZTIRA**	**BATAZBESTEKOA**
1.- Oztopoak establezimendurako ibilbidean	8	5	9	8	7	8	10	8	9	**72**	**8**
2.- Espaloien irisgarritasun-egoera	9	9	10	9	9	10	10	10	10	**86**	**9,6**
3.- Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua	9	6	9	10	10	10	10	10	10	**84**	**9,3**
4.- Seinaleztapen egokia sarreran	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**	**0,0**
5.- Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistema irisgarria	EA	EA	EA	2	0	EA	3	0	0	**5**	**1,0**
6.- Kaleko sarbidea dutela (0 kota)	2	2	0	2	2	2	1	2	2	**15**	**1,7**
7.- Arrapala irisgarria	8	8	EA	10	8	10	10	7	10	**71**	**8,9**
8.- Atearen irekiera erraza	4	3	4	4	3	4	3	4	4	**33**	**3,7**
9.- Atearen pasabide-zabalera irisgarria	9	9	9	9	10	7	9	9	7	**78**	**8,7**
10.- Banda seinaleztatzaileak, zokalo babeslea	1	1	0	1	1	1	2	1	0	**8**	**0,9**
11.- Sarbidean irisgarritasuna	5	4	0	4	4	3	6	4	4	**34**	**3,8**
12.- Oztoporik gabeko ataria	9	9	7	10	9	7	10	10	9	**80**	**8,9**
13.- Mostradore edo barra irisgarria	4	1	2	4	4	5	6	7	4	**37**	**4,1**
14.- Altzari irisgarriak	6	7	5	8	8	8	7	10	9	**68**	**7,6**

	Elikadura	Ostalaritza	Altzariak eta hornidurak	Ile-apaindenda, gorputz zaintza	Produktuak eraldatzeko	Jantzia	Osasuna	Zerbitzu profesionalak	Beste batzuk	**GUZTIRA**	**BATAZBESTEKOA**
15.- Aldagela edo aldagailu irisgarria	EA	10	EA	5	EA	7	0	EA	10	**32**	**6,4**
16.- Saltzeko makina irisgarriak	4	1	EA	EA	EA	0	EA	0	5	**10**	**2,0**
17.- Komunaren seinaleztatze irisgarria	0	0	EA	0	EA	EA	1	3	0	**4**	**0,7**
18.- Ate irisgarria komunean	8	4	EA	3	EA	EA	8	5	5	**33**	**5,5**
19.- Komunaren barrualdean biraketa	8	4	EA	3	EA	EA	9	5	10	**39**	**6,5**
20.- Komuneko barrak	5	4	EA	2	EA	EA	4	5	5	**25**	**4,2**
21.- Komuneko konketa irisgarria	5	4	EA	3	EA	EA	8	5	5	**30**	**5,0**
22.- Komuneko altzari irisgarriak	3	4	EA	3	EA	EA	4	5	5	**24**	**4,0**
23.- Komunaren irisgarritasuna	5	4	EA	2	EA	EA	4	5	0	**20**	**3,3**
24.- Aurrez aurreko espazio irisgarria	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
25.- Dei-etengailu irisgarria igogailuan	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
26.- Plataforma irisgarria	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
27.- Aginte irisgarriak igogailuan	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
28.- Seinaleztapen irisgarria igogailuan	0	EA	EA	EA	EA	EA	EA	0	EA	**0**	**0,0**

	Elikadura	Ostalaritza	Altzariak eta hornidurak	Ile-apainketa, gorputz zaintza	Produktuak eta ondasunak	Jantzia	Osasuna	Zerbitzu profesionalak	Bestelakoak	**GUZTIRA**	**BATAZBESTEKOA**
29.- Altzariek ibilbide irisgarria terrazan	5	4	EA	EA	EA	EA	EA	EA	EA	**9**	**4,5**
30.- Mahai irisgarriak terrazan	10	9	EA	EA	EA	EA	EA	EA	EA	**19**	**9,5**
31.- Seinaleztapen irisgarria terrazan	0	0	EA	EA	EA	EA	EA	EA	EA	**0**	**0,0**
GUZTIRA	**167**	**112**	**55**	**102**	**75**	**82**	**125**	**155**	**123**	**996**	**167,6**
BATEZBESTEKOA	**5,8**	**4,5**	**4,6**	**4,6**	**5,4**	**5,5**	**5,7**	**5,7**	**5,3**		**5,2**

Taula 25: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, jarduera motaren arabera

Grafikoa 23: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, jarduera motaren arabera

Emaitzek agerian uzten dute ostalaritza dela puntuazio txikiena ematen duen jarduera, 4,5 puntu batez beste, eta datu onenak elikadura-establezimenduei dagozkiela, 5,8 puntu batez beste.

Hala ere, establezimenduek lortutako puntuazioak nahitaez lotu behar dira jarduera mota bakoitzak aztertutako lokaletan duen pisuarekin edo irudikapenarekin. Hori dela eta, hurrengo taulan jarduera-mota bakoitzean lortutako puntuazioaren batez bestekoa erakusten da, betetze-maila handienaren arabera ordenatuta, eta, era berean, diagnostikoaren xede diren establezimendu guztiekin duten ordezkaritza edo pisua ere aipatuta.

Datuen arabera, establezimenduen guztizkoan, hau da, ostalaritzan, pisurik handiena duen jarduerak ditu emaitzarik txarrenak; hala ere, elikadurarekin lotutako establezimenduak, adierazgarritasunari dagokionez bigarren jarduera osatzen dutenak, dira emaitzarik onena lortzen dutenak, 10etik 5,8 puntuko batez bestekoa lortuz.

POSIZIOA	JARDUERA MOTA	BATEZBESTEKO PUNTUAZIOA	GUZTIKOAREN GAINEKO PISUA (%)
1º	ELIKADURA	5,8	17,7
2º	OSASUNA	5,7	11,6
3º	ZERBITZU PROFESIONALAK	5,7	9,2
4º	JANTZIA	5,5	10,4
5º	PRODUKTUAK ETA ONDASUNAK	5,4	14,1
6º	BESTE BATZUK	5,3	4,4
7º	ILE-APAINKETA ETA GORPUTZ-ZAINTZA	4,6	12,0
8º	ALTZARIAK ETA HORNIDURAK	4,6	2,4
9º	OSTALARITZA	4,5	18,1

Taula 26: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, jarduera motaren, batezbesteko media eta guztikoaren gaineko pisuaren arabera

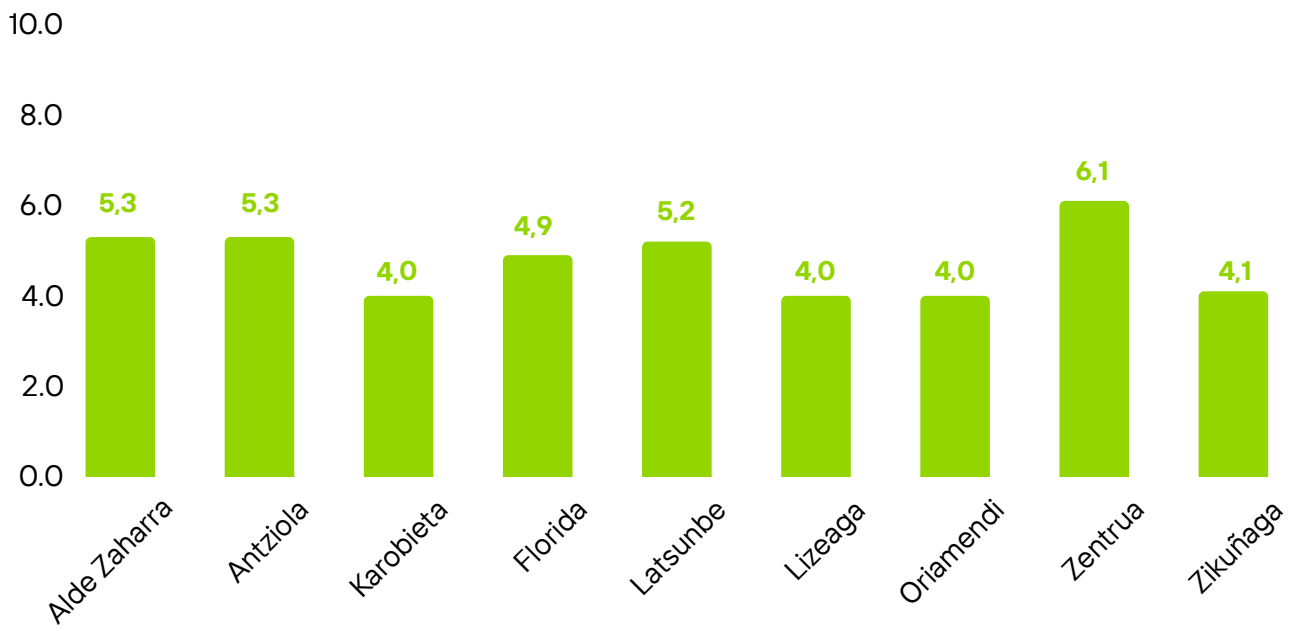
Ondoren, establezimenduek lortutako puntuazioak aztertu dira, kokatuta dauden auzoarekin lotutako aldagaiaren arabera.

	Alde zaharra	Antziola	Karobieta	Florida	Latsunbe	Lizeaga	Orimendi	Zentrua	Zinkuñaga	**GUZTIRA**	**BATAZBESTEKOA**
1.- Oztopoak establezimendurako ibilbidean	8	10	7	6	7	8	5	8	7	**66**	**7,3**
2.- Espaloien irisgarritasun-egoera	9	10	10	10	10	10	10	8	10	**87**	**9,7**
3.- Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua	9	10	10	8	9	9	5	10	5	**75**	**8,3**
4.- Seinaleztapen egokia sarreran	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**	**0,0**
5.- Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistema irisgarria	3	10	0	0	1	0	EA	0	EA	**14**	**2,0**
6.- Kaleko sarbidea dutela (0 kota)	2	0	2	3	2	0	5	6	2	**22**	**2,4**
7.- Arrapala irisgarria	9	EA	5	9	9	10	10	5	7	**64**	**8,0**
8.- Atearen irekiera erraza	4	0	3	3	3	5	5	4	4	**31**	**3,4**
9.- Atearen pasabide-zabalera irisgarria	9	10	9	9	9	9	10	9	9	**83**	**9,2**
10.- Banda seinaleztatzaileak, zokalo babeslea	1	4	0	1	1	1	5	1	4	**18**	**2,0**
11.- Sarbidean irisgarritasuna	4	0	3	7	4	0	10	7	5	**40**	**4,4**
12.- Oztoporik gabeko ataria	9	10	8	10	9	10	10	10	10	**86**	**9,6**
13.- Mostradore edo barra irisgarria	4	4	6	4	4	4	0	6	0	**32**	**3,6**

	Alde zahar ra	Antzi ola	Karo bieta	Florid a	Latsu nbe	Lizea ga	Oria men di	Zentr ua	Zinku ñaga	**GUZ TIRA**	**BAT AZ BEST EKO A**
14.- Altzari irisgarriak	7	4	9	10	8	8	0	7	5	**58**	**6,4**
15.- Aldagela edo aldagailu irisgarria	5	EA	7	10	10	10	EA	10	10	**62**	**8,9**
16.- Saltzeko makina irisgarriak	2	0	0	4	2	0	0	0	0	**8**	**0,9**
17.- Komunaren seinaleztatze irisgarria	0	10	0	0	1	0	0	0	0	**11**	**1,2**
18.- Ate irisgarria komunean	4	10	4	5	7	0	10	10	2	**52**	**5,8**
19.- Komunaren barrualdean biraketa	5	10	4	4	6	0	10	10	2	**51**	**5,7**
20.- Komuneko barrak	4	0	0	3	6	0	0	5	2	**20**	**2,2**
21.- Komuneko konketa irisgarria	4	10	0	3	6	0	0	10	2	**35**	**3,9**
22.- Komuneko altzari irisgarriak	4	0	4	2	5	0	0	0	2	**17**	**1,9**
23.- Komunaren irisgarritasuna	3	0	0	3	6	0	0	5	2	**19**	**2,1**
24.- Aurrez aurreko espazio irisgarria	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
25.- Dei-etengailu irisgarria igogailuan	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
26.- Plataforma irisgarria	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
27.- Aginte irisgarriak igogailuan	10	EA	EA	EA	EA	EA	EA	10	EA	**20**	**10,0**
28.- Seinaleztapen irisgarria igogailuan	0	EA	EA	EA	EA	EA	EA	0	EA	**0**	**0,0**

	Alde zaharra	Antziola	Karobieta	Florida	Latsunbe	Lizeaga	Oriamendi	Zentrua	Zinkuñaga	**GUZTIRA**	**BATAZBESTEKOA**
29.- Altzariek ibilbide irisgarria terrazan	5	EA	EA	3	2	10	0	EA	2	**22**	**3,7**
30.- Mahai irisgarriak terrazan	9	EA	EA	10	9	10	0	EA	10	**48**	**8,0**
31.- Seinaleztapen irisgarria terrazan	0	EA	EA	0	0	0	0	EA	0	**0**	**0,0**
GUZTIRA	**163**	**112**	**91**	**127**	**136**	**104**	**95**	**171**	**102**	**1101**	**160,6**
BATEZBESTEKOA	**5,3**	**5,3**	**4,0**	**4,9**	**5,2**	**4,0**	**4,0**	**6,1**	**4,1**	**35,5**	**5,2**

Taula 27: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, auzoaren arabera

Grafikoa 24: Adierazleen puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, auzoaren arabera

Zentrua da emaitza onenak lortu dituen auzoa, 6,1eko puntuazioa lortu baitu; aldiz, 4,0ko puntuazioarekin, irisgarritasun-baldintzak gutxien bermatzen dituzten auzoak Latsunbe, Lizeaga eta Oriamendi dira.

Lehen egin den bezala, beharrezkoa da auzo bakoitzak lortutako posizioa eta aztertutako establezimenduen guztizkoan duen pisua edo ordezkaritza lotzea, hurrengo taulan lantzen den bezala.

Azterketa horren arabera, nabarmentzekoa da Alde Zaharra dela aztertutako establezimendu gehien dituen auzoa (133), eta guztizkoarekiko pisurik handiena duena (53,4), eta bigarren postuan dagoela irisgarritasunaren betetze-mailari dagokionez, 10 puntutik 5,3ko batez besteko puntuazioa lortu ondoren.

POSIZIOA	JARDUERA MOTA	BATEZBESTEKO PUNTUAZIOA	GUZTIKOAREN GAINEKO PISUA (%)
1º	ZENTRUA	6,1	4,0
2º	ALDE ZAHARRA	5,3	53,4
3º	ANTZIOLA	5,3	1,2
4º	LATSUNBE	5,2	16,1
5º	FLORIDA	4,9	7,6
6º	ZIKUÑAGA	4,1	2,4
7º	KAROBIETA	4,0	9,6
8º	LIZEAGA	4,0	4,8
9º	ORIAMENDI	4,0	0,8

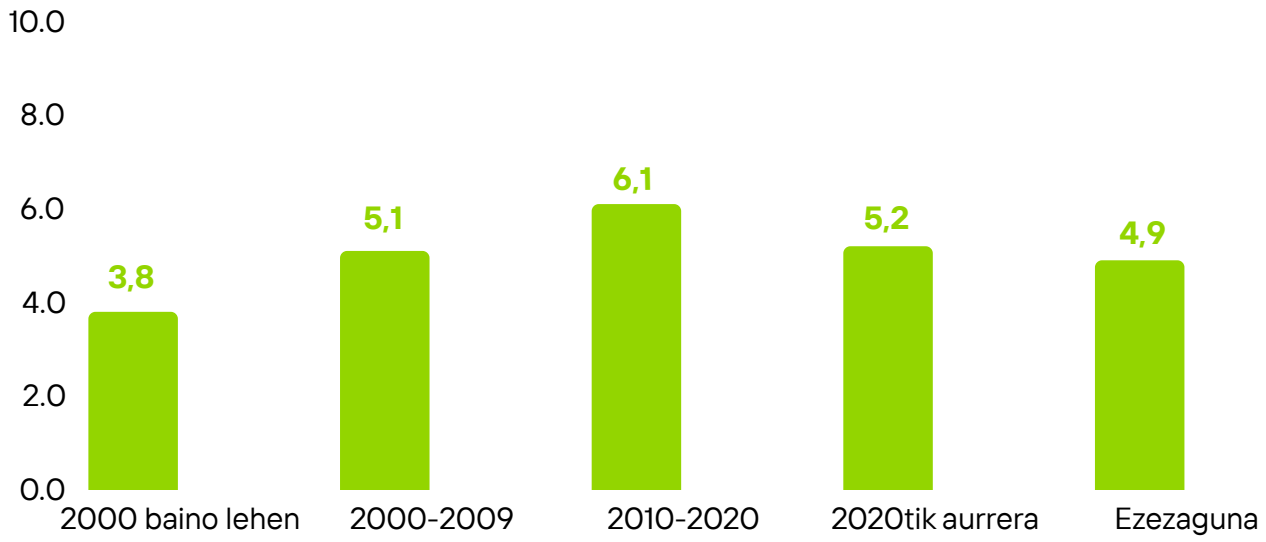
Taula 28: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, auzoaren, batezbesteko puntuazioa eta guztikoaren gaineko pisuaren arabera

Azkenik, establezimendua ireki den urteari dagokion aldagaia aztertzeari ekin zaio, irisgarritasunaren arloko legezko betebeharrak betetzean izandako bilakaera zehazteko, eta oraingo honetan neurri zuzentzaile eta sustatzaile eraginkorrenak diseinatzeko.

	2000 baino lehen	2000-2009	2010-2020	2020tik aurrera	Ezezagu na	**GUZTIR A**	**BATAZ BESTEK OA**
1.- Oztopoak establezimendurako ibilbidean	7	8	8	7	7	**37**	**7,4**
2.- Espaloien irisgarritasun-egoera	10	10	10	9	10	**49**	**9,8**
3.- Sarbidea zailtzen duten altzarien eta terrazaren diseinua	9	10	10	9	9	**47**	**9,4**
4.- Seinaleztapen egokia sarreran	0	0	0	0	0	**0**	**0,0**
5.- Komunikazio-, dei- edo irekiera-sistema irisgarria	0	2	3	4	0	**9**	**1,8**
6.- Kaleko sarbidea dutela (0 kota)	2	2	2	1	2	**9**	**1,8**
7.- Arrapala irisgarria	10	9	10	6	7	**42**	**8,4**
8.- Atearen irekiera erraza	4	2	4	3	4	**17**	**3,4**
9.- Atearen pasabide-zabalera irisgarria	8	9	9	10	9	**45**	**9,0**
10.- Banda seinaleztatzaileak, zokalo babeslea	1	2	1	0	1	**5**	**1,0**
11.- Sarbidean irisgarritasuna	3	5	5	3	4	**20**	**4,0**
12.- Oztoporik gabeko ataria	9	10	9	9	9	**46**	**9,2**
13.- Mostradore edo barra irisgarria	4	4	4	4	5	**21**	**4,2**
14.- Altzari irisgarriak	7	7	8	8	7	**37**	**7,4**
15.- Aldagela edo aldagailu irisgarria	6	5	8	5	10	**34**	**6,8**
16.- Saltzeko makina irisgarriak	1	0	2	EA	1	**4**	**1,0**
17.- Komunaren seinaleztatze irisgarria	0	1	1	0	0	**2**	**0.4**

	2000 baino lehen	2000-2009	2010-2020	2020tik aurrera	Ezezagu na	**GUZTIR A**	**BATAZ BESTEK OA**
18.- Ate irisgarria komunean	1	8	7	8	3	**27**	**5,4**
19.- Komunaren barrualdean biraketa	1	7	7	8	3	**26**	**5,2**
20.- Komuneko barrak	0	5	6	5	3	**19**	**3,8**
21.- Komuneko konketa irisgarria	1	5	8	5	2	**21**	**4,2**
22.- Komuneko altzari irisgarriak	1	5	6	5	2	**19**	**3,8**
23.- Komunaren irisgarritasuna	0	5	6	5	2	**18**	**3,6**
24.- Aurrez aurreko espazio irisgarria	EA	EA	10	EA	10	**20**	**10,0**
25.- Dei-etengailu irisgarria igogailuan	EA	EA	10	EA	10	**20**	**10,0**
26.- Plataforma irisgarria	EA	EA	10	EA	10	**20**	**10,0**
27.- Aginte irisgarriak igogailuan	EA	EA	10	EA	10	**20**	**10,0**
28.- Seinaleztapen irisgarria igogailuan	EA	EA	0	EA	0	**0**	**0,0**
29.- Altzariek ibilbide irisgarria terrazan	3	3	5	7	3	**21**	**4,2**
30.- Mahai irisgarriak terrazan	10	8	9	10	9	**46**	**9,2**
31.- Seinaleztapen irisgarria terrazan	0	0	0	0	0	**0**	**0,0**
GUZTIRA	**98**	**132**	**188**	**131**	**152**	**701**	**164,4**
BATEZBESTEKOA	**3.8**	**5.1**	**6.1**	**5.2**	**4.9**	**22.6**	**5.3**

Taula 29: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, irekitze-urtearen arabera

Grafikoa 25: Adierazleen puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, auzoaren arabera

Datu okerrenak Euskadin irisgarritasunaren arloko egungo lege-esparrua indarrean sartu aurreko aldikoak dira, hau da, 20/1997 Legea eta 68/2000 Dekretua, eta batez besteko puntuazioa 3,8 da.

Bestalde, 2010-2020 urteen artean gorakada positiboa izan da establezimenduetan irisgarritasun-baldintzak betetzeari dagokionez, eta batez beste 6,1 puntu lortu dira adierazleetan. Bilakaera horrek ez du jarraipenik, 2020tik aurrera batez bestekoa 5,2 puntura jaitsi baita.

Denbora-tarte bakoitzak establezimenduen guztizkoan duen pisua edo irudikapena aztertuz gero, nabarmendu behar da 2020tik aurrera jarduera hasi zutenak egindako diagnostiko osoan gutxien dutenak direla (20 establezimendu), eta gai hori nahitaez hartu behar da kontuan dagozkion ondorioak zehazterakoan.

POSIZIOA	JARDUERA MOTA	BATEZBESTEKO PUNTUAZIOA	GUZTIKOAREN GAINEKO PISUA (%)
1º	2010-2020	6,1	23,3
2º	2020tik aurrera	5,2	8,0
3º	2000-2009	5,1	14,5
4º	Ezezaguna	4,9	25,3
5º	2000 baino lehen	3,8	28,9

Taula 30: Adierazleetan puntuazio-sistema aplikatzearen emaitza, irekitze-urtearen, batezbesteko puntuazioa eta guztikoaren gaineko pisuaren arabera

Ondorio gisa, adierazi behar da adierazleen multzoari puntuazio-sistema aplikatzeak aukera ematen duela sakontasunez zehazteko zer elementuetan egin behar diren esku-hartzeak lehentasunez establezimenduetan, bai eta zer jardueratan egin daitezkeen, kokapen geografikoa edo antzinatasuna ere.

Hala ere, beste edozein alderdiri buruz nabarmentzen den kontsiderazioa batez besteko puntuazio txikia da establezimendu guztietan, nahiz eta indarrean dagoen esparru juridikoak ezartzen duen erabilera publikoko establezimendu guztiek beharrezko irisgarritasun-baldintzak bete behar dituztela pertsona guztiek segurtasun- eta erosotasun-baldintzetan eta ahalik eta modu autonomoenean eta naturalenean erabili ahal izateko.

09.
EGIN BEHARREKO ESKU-HARTZEEN AZTERKETA

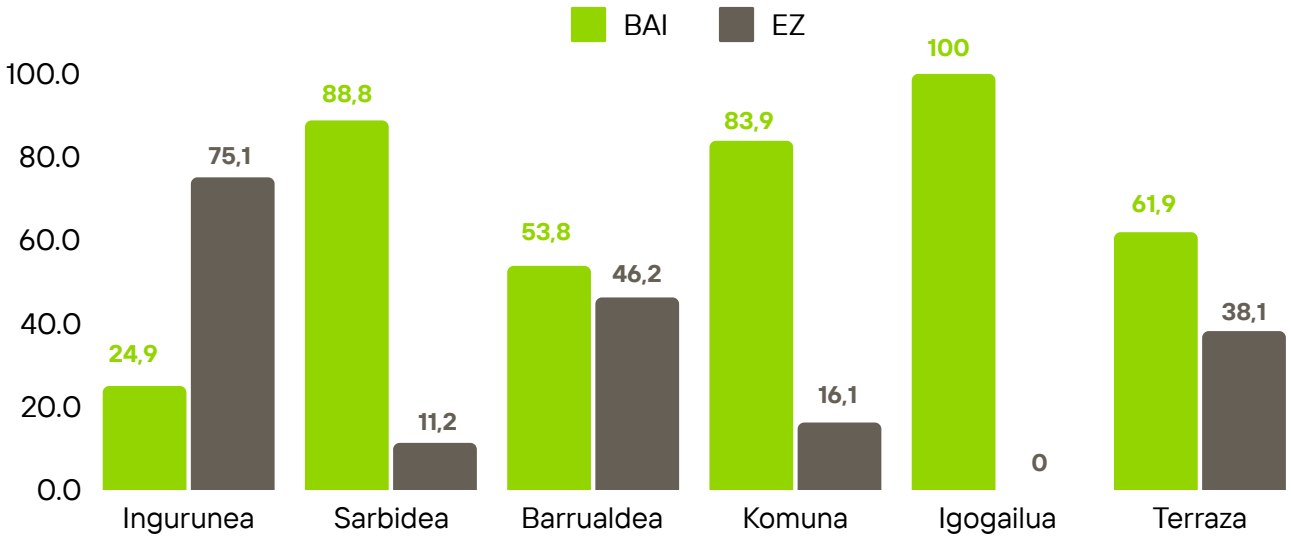
Zuzeneko behaketak aukera eman du, orain arte planteatutako terminoetan dagokion diagnostikoarekin batera, kasu bakoitzean erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzak bermatzeko aukera emango duten esku-hartzeak edo jarduketak egiteko beharra zehazteko.

Horrela, elkarturen talde teknikoak irisgarritasunaren arloan duen ezagutza teknikoa eta esperientzia baliatuta, aztertutako eremuetako elementuetan (ingurunea, sarbidea, barrualdea, komuna, igogailua eta terraza) esku-hartzeak egitearen egokitasuna baloratu da.

Esku-hartzeak zehatzago definitzeko, diagnostiko osoan erabilitako aldagaiak ere aplikatu dira: jarduera-mota, auzoa eta irekitze-urtea.

Horren ondorioz, sei establezimendutan baino ez da beharrezkotzat jotzen inolako esku-hartzerik egitea, haien elementuen irisgarritasuna modu egokian bermatzen delako. Hau da, establezimenduen %97,6k gaur egun eskaintzen diren baldintzak hobetuko dituen jardueraren bat behar du, ez baitute bermatzen pertsona guztiek berdintasun-baldintzetan sartzea eta erabiltzea.

Jarraian, eremu bakoitzean esku hartzeko beharra adierazten da:

Grafikoa 26: Irisgarritasuneko esku-hartzearen beharra, establezimenduaren eremuaren arabera

Olgogailuei dagokien eremua alde batera utzita, aztertutako establezimendu guztietan duten adierazgarritasun txikiagatik, nabarmentzekoa da sarbidea bermatzeko esku-hartzeak behar dituzten lokalen ehuneko handia (%88,8), baita komunean ere (%83,9). Neurri txikiagoan, establezimenduen %61,9tan beharrezkotzat jotzen da esku-hartzeren bat terrazan, eta %53,8tan barnealdean. Aitzitik, ingurunean esku-hartzerik behar ez duten establezimenduen ehunekoa %75,1 da.

Era berean, azterketa presentzialaz arduratu den elkartuko talde teknikoaren irizpidearen arabera, proposatzen diren esku-hartzeen %75,1 ez dira konplexutzat jotzen, eta, ondorioz, egin daitezke, teknikoki edo ekonomikoki neurriz kanpoko jarduerak behar izan gabe.

Hartu beharreko neurriak zehazten laguntzeko, establezimendu bakoitzaren eremua eta aplikatutako hiru aldagaiak kontuan hartuta (jarduera-mota, auzoa eta irekitze-urtea), irisgarritasunaren arloan esku-hartzeak behar dituzten establezimenduen ehunekoa jasotzen da jarraian.

	INGURUNEA		**SARBIDEA**		**BARRUALDEA**		**KOMUNA**		**IGOGAILUA**		**TERRAZA**	
	BAI (%)	**EZ (%)**	**BAI (%)**	**EZ (%)**	**BAI (%)**	**EZ (%)**	**BAI (%)**	**EZ (%)**	**BAI (%)**	**EZ (%)**	**BAI (%)**	**EZ (%)**
ELIKADURA	**20,5**	79,5	**88,6**	11,4	**59,1**	40,9	**9,1**	90,9	**100**	0,0	**50,0**	50,0
OSTALARITZA	**37,8**	62,2	**80,0**	20,0	**80,0**	20,0	**77,8**	22,2	**EA**	EA	**62,5**	37,5
ALTZARIAK ETA HORNIDURAK	**33,3**	66,7	**100**	0,0	**66,7**	33,3	**EA**	EA	**EA**	EA	**EA**	EA
ILE-APAINKETA, GORPUTZ-ZAINTZA	**20,0**	80,0	**86,7**	13,3	**36,7**	63,3	**70,0**	30,0	**EA**	EA	**EA**	EA
PRODUKTUAK ETA ONDASUNAK	**34,3**	65,7	**88,6**	11,4	**51,4**	48,6	**EA**	EA	**EA**	EA	**EA**	EA
JANTZIA	**19,2**	80,8	**96,2**	3,8	**69,2**	30,8	**EA**	EA	**EA**	EA	**EA**	EA
OSASUNA	**13,8**	86,2	**82,8**	17,2	**41,4**	58,6	**24,1**	75,9	**EA**	EA	**EA**	EA
ZERBITZU PROFESIONALAK	**21,7**	78,3	**100**	0,0	**21,7**	78,3	**17,4**	82,6	**100**	0,0	**EA**	EA
BESTE BATZUK	**2**	100,0	**2**	100,0	**2**	100,0	**2**	100,0	**EA**	EA	**EA**	EA

Taula 31: Irisgarritasuneko esku-hartzearen beharra, establezimenduaren eremuaren eta jarduera motaren arabera

	INGURUNEA		SARBIDEA		BARRUALDEA		KOMUNA		IGOGAILUA		TERRAZA	
	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)
ALDE ZAHARRA	**19,5**	80,5	**87,2**	12,8	**65,4**	34,6	**83,0**	17,0	**100**	0,0	**50,0**	50,0
ANTZIOLA	**0,0**	100	**100**	0.0	**66,7**	33,3	**100**	0,0	**EA**	EA	**EA**	EA
KAROBIETA	**41,7**	58,3	**95,8**	4,2	**29,2**	70,8	**100**	0,0	**EA**	EA	**EA**	EA
FLORIDA	**36,8**	63,2	**94,7**	5,3	**15,8**	84,2	**87,5**	12,5	**EA**	EA	**75,0**	25,0
LATSUNBE	**25,0**	75,0	**87,5**	12,5	**45,0**	55,0	**73,3**	26,7	**EA**	EA	**66,7**	33,3
LIZEAGA	**41,7**	58,3	**100**	0,0	**41,7**	58,3	**100**	0,0	**EA**	EA	**8,3**	91,7
ORIAMENDI	**0,0**	100	**50,0**	50,0	**100**	0,0	**100**	0,0	**EA**	EA	**100**	0,0
ZENTRUA	**20,0**	80,0	**90,0**	10,0	**50,0**	50,0	**100**	0,0	**100**	0,0	**EA**	EA
ZIKUÑAGA	**33,3**	66,7	**66,7**	33,3	**83,3**	16,7	**83,3**	16,7	**EA**	EA	**83,3**	16,7

Taula 32: Irisgarritasuneko esku-hartzearen beharra, establezimenduaren eremuaren eta auzoaren arabera

	INGURUNEA		SARBIDEA		BARRUALDEA		KOMUNA		IGOGAILUA		TERRAZA	
	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)	BAI (%)	EZ (%)
2000 BAINO LEHEN	**29,2**	70,8	**93,1**	6,9	**56,9**	43,1	**100**	0,0	**EA**	EA	**73,3**	26,7
2000-2009	**13,9**	86,1	**94,4**	5,6	**41,7**	58,3	**88,9**	11,1	**EA**	EA	**50,0**	50,0
2010-2020	**19,0**	81,0	**81,0**	19,0	**60,3**	39,7	**64,0**	36,0	**100**	0,0	**41,7**	58,3
2020TIK AURRERA	**40,0**	60,0	**80,0**	20,0	**50,0**	50,0	**71,4**	28,6	**EA**	EA	**33,3**	66,7
EZEZAGUNA	**27,0**	73,0	**90,5**	9,5	**52,4**	47,6	**92,9**	7,1	**100**	0,0	**87,5**	12,5

Taula 33: Irisgarritasuneko esku-hartzearen beharra, establezimenduaren eremuaren eta irekitze-urtearen arabera

Esku-hartzeen edukiari dagokionez, askotarikoak dira establezimendu bakoitzaren eremuaren eta elementuen arabera. Horrela, kanpoaldeari dagokionez, normalean establezimenduaren ingurua behar bezala seinaleztatzea, dauden oztopoak kentzea (hiri-altzariak, erakustokiak, etab.), pertsona guztien mugikortasuna erraztuko duten barandak jartzea, edo espaloiak egokitzea irisgarritasuna bermatzeko.

Bestalde, establezimenduetara sartzeko, hainbat jarduera egin behar dira, hala nola sarrerako mailak kentzea edo arrapalak egokitzea, ateen irisgarritasun-baldintzak hobetzea, dei-elementuak behar bezala jartzea edo establezimendurako sarbidea erraztuko duten seinaleztapen-elementuak txertatzea.

Establezimenduen barruan antzemandako gabeziek edo oztopoek mostradore, barra edo apalategien altuera egokitzea, eskailera-mailak kentzea edo korridoreak edo ibilbideak diseinu unibertsalean oinarritutako irizpideen arabera diseinatzea eskatzen dute normalean.

Komunari dagokionez, beharrezkoak diren esku-hartzeak honako hauekin lotzen dira: sarrerako atea egokitzea, komunean barrak jartzea, altzariak behar bezala jartzea, barrualdea biratzea bermatuko duten espazioen diseinua, edo konketa irisgarrien bermea.

Igogailuen beharrak, batez ere, seinaleztapenarekin lotutako faktoreekin lotzen dira; terrazetan, berriz, mahaiak eta altzariak jarri behar dira eskura, gai horretan gabeziak dituzten kasuetan, edo seinale egokiak jarri behar dira, pertsona guztiak segurtasun- eta irisgarritasun-baldintzetan ibiltzea eta moldatzea errazteko.

10. DIAGNOSTIKOAREN LABURPEN EXEKUTIBOA

Jarraian, labur-labur, testuingurua eta ulermena errazteko, ikerketa-proiektutik eratorritako alderdi nagusiak azaltzen dira:

- Hernaniko erabilera publikoko 249 establezimenduren irisgarritasun-baldintzei buruzko diagnostikoa egin da.

- Establezimendu bakoitzean 31 adierazle aztertu dira, honako eremu hauetan banatuta: ingurunea, sarbidea, barrualdea, komuna, igogailua eta terraza.

- Lortutako informazioaren ustiapena hiru aldagai aplikatuta egin da, datu orokorrak osatuz: jarduera mota, auzoa eta irekitze-urtea.

- Establezimenduen inguruneak, oro har, irisgarritasun-baldintzak betetzen ditu. Hala, kasuen %71,9an ez dago oztoporik establezimendurako ibilbidean, eta espaloien %92,8k betetzen dituzte irisgarritasun-arauak.

- Sarbideari dagokionez, establezimenduen %62,7tan ez da bermatzen irisgarritasuna, hau da, sarreran eskailera-maila dute, edo, arrapala izanez gero, arrapala horrek ez ditu beharrezko baldintza teknikoak betetzen.

- 30 dira (%12,0) komunikazio-, dei- edo irekiera-sistemak dituzten establezimenduak, eta horietatik %83,3k ez dituzte betetzen irisgarritasun-baldintza teknikoak.

- Establezimenduen %5,6k sarbide automatikoko atea dute, eta 0,90 m-tik gorako pasabide-zabalera bermatzen da guztizkoaren %85,9an.

- Establezimendu batek ere ez du bermatzen bertara sartzeko seinaleztapen egokia.

- Barrualdeari dagokionez, establezimenduen %88,0k oztoporik gabeko ataria bermatzen dute, baina barren edo erakusmahaien %62,7 ez dira irisgarriak. Saltzeko makinen %89,2k eta altzarien %30,9k ere ez dira. Era berean, aldagelen edo aldagailuen %48,3k ez ditu betetzen irisgarritasun-baldintzak.

- Komunaren irisgarritasuna kalifikatzeko elementu erabakigarrienak kontuan hartuta (atea, barruko biraketa, komuneko barrak, konketa eta altzariak edo antzeko elementuak), esan daiteke establezimenduen %70,1ek ez dituela betetzen irisgarritasunari buruzko arauak eremu honetan.

- Bi establezimenduk baino ez dute igogailua edo jasogailua, eta bietan betetzen dira irisgarritasun-baldintzak, seinaleztapen irisgarritasunari buruzko alderdiak izan ezik.

- Terrazari dagokionez, kasuen %64,3k oztopatzen du ibilbide irisgarri bat egotea, eta mahaien %88,1ek betetzen dituzte irisgarritasun-baldintzak. Terrazetako batek ere ez du seinaleztapen irisgarririk.

- Aztertutako establezimenduetako 31 adierazleetan puntuazio-sistema (1etik 10era) irisgarritasunaren betetze-mailaren arabera (%0tik %100era) aplikatuta, ondorioztatzen da batez bestekoa 5,3 puntukoa dela. Ingurunearekin lotutako elementuek 6,8 puntuko batez besteko puntuazioa lortu dute, sarbidekoek 4,4 puntu, barrualdekoek 5,4 puntu, komunekoek 3,7 puntu, igogailukoek 8 puntu eta terrazakoek 4,3 puntu.

- Jarduera motaren arabera, puntuazio-sistema aplikatu ondoren, ondorioztatzen da ostalaritza dela puntuazio txikiena ematen duen jarduera, 4,5 puntu batez beste, eta datu onenak elikadura-establezimenduei dagozkiela, 5,8 puntu batez beste.

- Auzoaren arabera, Zentrua da emaitzarik onenak lortu dituena, 6,1eko puntuazioa lortu baitu; aldiz, 4,0ko puntuazioarekin, irisgarritasun-baldintzak gutxien bermatzen dituzten auzoak Latsunbe, Lizeaga eta Oriamendi dira.

- Irekitze-urteari dagokionez, daturik txarrenak Euskadin irisgarritasunaren arloko egungo lege-esparrua indarrean sartu aurreko aldikoak dira, hau da, 20/1997 Legea eta 68/2000 Dekretua, eta batez besteko puntuazioa 3,8 da. Bestalde, 2010-2020 urteen artean gorakada positiboa izan da establezimenduetan irisgarritasun-baldintzak betetzeari dagokionez, eta batez beste 6,1 puntu lortu dira adierazleetan. Bilakaera horrek ez du jarraipenik, 2020tik aurrera batez bestekoa 5,2 puntura jaitsi baita.

- Establezimenduen %97,6k gaur egun aztertutako adierazleren batean eskaintzen diren baldintzak hobetuko dituen jardueren bat behar du, ez baitute bermatzen pertsona guztiek berdintasun-baldintzetan sartzea eta erabiltzea. Era berean, proposatzen diren esku-hartzeen %75,1 ez dira konplexutzat jotzen, eta, ondorioz, egin daitezke, teknikoki edo ekonomikoki neurriz kanpoko jarduerarik behar izan gabe.

11. PROPOSAMEN-DEKALOGOA

Txostenean azaldutako datu eta ondorioetatik hainbat proposamen atera daitezke, dekalogo gisa, erabilera publikoko establezimendu irisgarrien bermean aurrera egiten lagun dezaketenak eta pertsona guztien aukera-berdintasunerako eskubidea gauzatzen dutenak:

1) Irisgarritasunari buruzko arauak betetzen direla bermatzea, bai eta establezimenduak irekitzeko edo berritzeko prozedurei buruzkoak ere.

2) Establezimenduen irisgarritasun-baldintza teknikoen ezagutzan, jarraipenean eta eskakizunean sakontzea administrazio-prozeduretan, bai garatu beharreko jardueren aurretiazko komunikazio-fasean, bai ondorengo ikuskapen-ahalmenetan, eta administrazio-kontroleko prozesu hori ere arautuz.

3) Irisgarritasunari buruz indarrean dauden arauak indarrean jarri zirenetik irekitzeko edo eraberritzeko lizentziarik izapidetu ez duten establezimenduetan irisgarritasun-arloko jarduketak gauzatzen lagunduko duen laguntza publiko baten onarpena bultzatzea.

4) Erabilera publikoko establezimenduen irisgarritasun-baldintzen bilakaera monitorizatzea, diagnostiko honetan jasotako datuei dagokienez, horretarako beharrezko tresnak sortuz

5) Erabilera publikoko establezimenduei zuzendutako gida didaktikoak egitea, horien bidez irisgarritasun-baldintzak bermatzeko ondasunen, espazioen eta zerbitzuen diseinuari buruzko informazio argia, erraza eta eraginkorra eskainiz.

6) Establezimenduen artean berdintasunaren, inklusioaren eta irisgarritasunaren arloko prestakuntza sustatzea, bai eta kontzientziazio-kanpainak ere, pertsona guztientzat berdintasun-baldintzetan izango diren establezimenduak bermatzeko beharra zabaltzera bideratuak.

7) Zerga-arloan ekintza positiboko neurriak bultzatzea, beharrezko irisgarritasun-baldintzak bermatzeko neurriak hartzen dituzten establezimenduentzat.

8) Berrikuntza sustatzea establezimenduen irisgarritasun-baldintzak hobetzera bideratutako irtenbideetan, eta, horretarako, beharrezko lankidetza ezartzea prestakuntza-zentro eskudunekin (unibertsitateak, lanbide-heziketako zentroak, etab.) eta irisgarritasun-baldintzak betetzea gehien behar dezaketen pertsonak ordezkatzen dituzten erakundeekin.

9) Administrazio-unitateei beharrezko baliabide pertsonal eta teknikoak ematea, irisgarritasunaren arloko egintzak eta jarduketak behar bezala diseinatu, gauzatu eta ebaluatu ahal izateko, eta establezimenduei laguntza tekniko egokia ematea irisgarritasunaren arloko jarduketak gauzatzeko.

10) Irisgarritasunaren arloko udal-politikak eta -neurriak diseinatu, gauzatu eta ebaluatzeko lankidetza-gobernantzaren eredua bultzatzea, arreta berezia jarriz desgaitasuna duten pertsonak ordezkatzen dituen Hirugarren Sektore Sozialarekiko lankidetzari eta irisgarritasunarekin lotutako gaietan inplikazio berezia duten beste gizarte-talde batzuekiko lankidetzari.